

quæ sola inter cognatos in Ebron honorem sepulturæ habere non meruit. Et ualde flens filium ex ea natum Benjamin appellauit: propter dolorem qui ob eum matri prouenerat. Isti sunt ergo filii Iacob omnes: masculi quidem duodecim: fœmīa uero una. Horum octo legitimi: de Iya sex quidem: duo uero de Rachel: quatuor autem de famulabus: bini ex utraq; quorum & nomina superius dixi.

Mors Ysaac in ebron: & sepultura filiis suis: Rebecca uxore prius defuncta. CAP. XXVIII.

Enit ergo hinc in ciuitatem ebron positam inter chananeos. Illic autē Ysaac commorabatur: & paululū quidem pariter uixerūt. Rebecca Iacob uiuā non repperit. Moritur & Ysaac: non post multū quā filius eius aduenit: & sepultus est a filiis cū uxor in Ebron: ubi erat sepultura eius parētū. Fuit ergo Ysaac deo uir carus: & multa eius puidētia dignus: post Abraam ualde longæuus. Cūq; uixisset centum octuagintaquinque annis: cum uirtute defunctus est.

Incipit liber secundus antiquitatis iudaicæ.

Quomodo Esau & Iacob Ysaac filii habitacula diuiserunt: & Esau quidem Idumæam tenuit: Iacob autem chananæam. CAPI. I.

Post mortē uero Ysaac filii eius inuicē tabernacula diuiserūt: & nō ea quæ acceperant tenuerūt: sed Esau quē Ebron ciuitatē fratri dās habitabat in seir & in idumea regnabat: quā regionē a semetipso ita uocauit. Edom enī nōiatus est: quā nuncupationē huiusmodi uenatiōis cā sortitus ē. Aliquā labore uenatiōis esuriēs rediebat: dū adhuc puer esset ætate: inueniensq; fratrem lentem pparantē sibi ad prandiū rubeū colorē nimis hūte: & propterea potius icitatus rogabat ut pberet sibi cibū. Qui uendere sibi primatū pp cibum p eius esuriem compulit fratrem. Ille fame compulsus cōcessit cū sacro primatū. Quamobrem propter ruborē cibi a coetaneis ifantiæ tpe Edom uocatus est. Hæbrei nāq; edom rubeū dicūt. Et iō regionē sic appellauit: quā græci hōestius Idumæā denoiauerūt. Fuit autē p filiorū nūero quinq; quorū Hieus quē & Hielō: & chore ex una mulierē sunt geniti: Oolibama nōie reliquorū uero Eliphaz quē ex Ada: Rabel autē de Basemath ethei sunt nati. Hieus quē filii nō fuerūt: heliphaz uero fuerūt legitimi quinq;: hemā: Omat: Sepphu: Gathan: Cenes. Amalech n. naturalis nō erat: de cōcubina thāna nōie: pcreatus: isti siquē habitauerūt in idumæa quā Gobolitis est dicta & ab Amalech Amalechitis est appellata. Cū, n. aliquā magna fuisset idumæa: & in tota regione nomen i. egypti retineret: in pibus appellationē ab habitatoribus cōseruabat. Contigit autē Iacob: ut ad tantam fœlicitatis magnitudinē pueniret: quæ facile ab aliis apprhendī non possit. Diuitiis enim cunctis puincialibus eminebat: & filiorū uirtutibus imitabilis & conspicuus erat: nec ullius rei penitus indigebat: quando illi ad opus manuum & labore tollerantiam erant prompti: & ad intelligentiam pparati: in tantū uero eius habuit diuinitas fœlicitatis curā: ut et ex his quæ tristia uidebantur esse: bonorum ei preberetur sublimitas: feceritq; eum: & qui ex eo pcreati sunt auctores reuersionis ex ægypto: quo patres nostri huiusmodi causa morati sunt.

Quomodo Ioseph iunior filiorum Iacob somnis ei demonstrantibus fœlicitatem futuram inuidiam sustinuerit fratrum. CAPI. II.

Ioseph ex Rachel filiū suscipiens Iacob: & pp hōestatem corporis & animi uirtutem: cū utiq; aliis sapientia pcelleret: eū amplius aliis filiis diligebat. Huic siue paterna dilectio odium concitauit fratrum siue somnia. Quæ cū uidisset: patri & eis ptinus idicauit: eo quod pfectum eius annunciarēt: cū sepius celent hōies: et suorū fœlicitates. Visiones quæ ap paruerunt Ioseph erāt huiusmodi. Missus a pte cum fratribus ut colligerent messes. & maturas fruges: uidit nimis pæcipuā uisionē: & ultra ea quæ solent p somnia puenire. Quam uisionē dum surrexit fratribus suis tanq; sibi somniū discernentibus enarrauit: dicens uidisse se transacta nocte manipulum suum de tritico stantem in quo eum posuerat loco: illorum uero concurrētēs adorare eū: sicut dominum serui. Illi intelligentes uirtutem eius: & rerum magnitudinem pædicere uisionem: & contra se potestatem eius futuram: Ioseph quidem tanquam ignorantes somnia nihil explanauerunt: cōsiliū uero fecerunt: ne ad pfectū ea quæ arbitrabant acciderēt: & circa eū graues amplius existebāt. Impugnās autē diuinitas eorū inuidiā: scdā pstitit Ioseph uisionē multo mirabiliorem quā primā. Vidit. n. solē simul & lunā & cæteras stellas i terrā descēdere: & se adorare: quā uisionē pri nihil de frīb⁹ mali formidās: et his pntibus idicauit: & itēptari sibi quod hoc significare uelit poscebat. Ille uero sōnio gaudēs: cū expositionē mēte cōspiceret: & cū sapia nō sine cōsideratiōe cōinceret lætabatur: magniq; significatiōibus fœlicitatē filio nūciabat: ipsiq; largiente deo futurū: quo a pentibus & fratribus eēt honorādus: & adorari dignus: lunā quē & solem pri & mri comparans: eo quod illa augeat & nutriat uniuersa: ille uero formet: & aliam fortitudinē pæstet: stellas uero fratribus: cum & ipsi xi. essent: sicut & stellæ uigorem a sole & luna percipientes. Et Iacob quidē huiusmodi non insipienter discretionem prulit uisionis: fratres uero Ioseph uehementer ea quæ sunt pædicta contristauerunt: & incitati aduersus eum: uelut extraneum bona quæ significata fuerant illis somniis habitu-

rum & non quasi de fratre gaudentes: dum etiam cum eo potuissent: his adipisci bonis: nempe qui cognatione cōmunicarēt: & sc̄licitatis socii forēt: interimere adolefcētulū sunt aggressi. Cūq; hoc statuissent: consilium ad perficiendum illud tendebant: in sicimis abeuntes. Hęc autem prouincia pastorum est ouium optima: & gregum alimentis ualde copiosa. Quo dū gregum curā: haberent: & patrem scire non fecerunt: quia ibidem remoti essent. Ille ignorās hęc: eo q̄ nullus ad eum a gregibus adueniret: qui quod esset uerum de filiis nunciaret: tristēmq; pro illis animum gerēs: & in formidine constitutus misit Ioseph ad greges ut de fratribus suis agnosceret: & quid agerent idicaret. Illi autem fratrem uidentes ad se uenire: gauisi quidem sunt: sed non quasi familiaris sui præsētia: & a patre directi: sed quasi super inimico: & manibus eorum diuina uoluntate contradito. Ad interitionem ergo eius nolentes differre præsens tempus protinus accesserunt. Quos dum Ruben senior eorum inspiceret ita conspirare: & ad actum iam uideret unanimes: eos retinere tētabat magnitudinem præsumptionis: & scelus eis ostendens: quia malignum quidem deo & hominibus esset abhominabile etiam non consanguineum hominem perimere: multo magis autem scelestus cedē in fratrem ita perficere: quo. s. interfecto pater una perimeretur: & mater in luctu ex filii nō humana lege facta priuatione consumeretur. Etiam eis hoc dicebat ut uno animo perciperent quid ipsi paterentur mortuo sibi filio: & iuuenulo: & recederent a tali præsumptione deum timentes: qui inspector simul & testis esset: & ab huiusmodi actione recederent: penitentiamq; diligerēt: & potius temperantiā deseruient: nam accedentes ad hoc opus: omnem pœnam pro fratris nece persoluerēt: uidentes utique dei prouidentiam ubiq; præsente: cui neq; quod in deserto: neq; quod in ciuitatib; agitur est absconsum: ubi cūq; enim homo est: oportet scire illic esse deum: sed etiam conscientiam suā eos habituram inimicā in his præsumptiōibus edicere: quā neq; bonā habentes aliq; neq; talē qualis in eis tunc habitaret post mortem fratris effugerent. Adiciebat dictis etiā hęc: quia fratrem neq; iniustū aliquid facientē sanctū eēt occidere: bonū esse uero etiā inimicis obliuisci: si quid forte peccauerint: Ioseph autē in nullo malignum circa eos extirpasse: cur eū occiderent: cuius atatis infirmitatem mēsurate deberēt: q̄ ipse eorum tutelam potius expectaret. Causa uero huius iteritus multo peiorē eorum actionē faceret: eo q̄ propter inuidiā futurorū bonorum eum uita priuare uiderent: quibus bonis simul cum illo uterentur: eius communioni pariter participantes: cum non extraneus sed domesticus eorum existeret: unde deberent sua putare: quācūq; Ioseph largitas diuina conferret: sed & iracundiam supernam propterea seueriorem sibi met futuram: si eum qui a deo iudicatus fuerat dignus occiderent: & auferret deo eum cui esset talia donaturus. Et Ruben quidem hęc dicens & his potiora supplicans: eos a fratricidio conabatur auertere. Cum uero in nullo eos mitiores uideret: sed festinantes ad necem suadebat ut malum sceleris aliquatenus leuigarent. Nam ulcisci se uolentes prius credebant flectere. Cum uero praualuissent ut fratrem occiderent: dicebat non esse ualde futuros malos: si in his quæ nunc hortaretur obedirent in his enim esset & opus quo festinarent: non tamen huiusmodi: sed leuius in comparatione mali. Petebat eos manus quidem in fratrem non iniicere: sed proiectum in lacum uicinum eum illic desinerēt mori: & scelus manuum suarum uel ita leuigari. Illis autem consentientibus: sumens Ruben adolefcētulū & caute ligans eum in lacum cum quiete deposuit: erat enim sine aqua. Et ille quidem dum hoc fecisset abscessit quærēs loca oportuna pasturæ.

Quomodo idem ipse in Aegyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebāt in eū: factusq; insignis & clarus: sibi fratres habuit subiectos. CAPI. III.

Iudas autē qui & ipse filius erat Iacob uidēs negociatores arabes ex ismahelitarū genere aromata: & onera syria portantes ægyptiis de Galaath post discessum Rubē fratrib; persuasit ut extrahentes Ioseph uenderent arabis quo longius cōstituto: uel si morerēt apud peregrinos: ipsi forēt a scelere liberi. Hoc dū placuisset: Ioseph extrahētes: negotiatoribus uendiderunt: precio nūmōꝝ. xxx. cū decē & sex esset annoꝝ. Rubē autē nocte ad lacum ueniens: latens fratres ut liberaret Ioseph: dum clamante eo non responderet: metuens ne post abscessum eius interimerent eum culpabat fratres. Illis quod gestum fuerat edicentibus: cessauit a luctu Rubē. Cūq; hęc circa Ioseph gesta uiderentur a fratribus quid agerent postea ut extra suspicionem patris fierent exquirebant: tunicamq; qua uenerat indutus ad eos Ioseph quam abstulerant dum eum in lacum deponerent: placuit eis discerpere: & hirci sanguine maculatam portare: patrique monstrare ut ei uideretur quali a bestiis deuoratus. Quod facientes uenerunt ad senem. Et cum ab eis de filii cognitione inquireret: dicebant se quidem Ioseph neque uidisse: neque si qua calamitas ei accidisset nouisse illam uero tunicam inuenisse se sanguine maculatam atq; disruptam & arbitrari se q̄ incidens in bestias interuisset: si tamen ex tunica agnosceretur: & si hac indutus fuisset de domo proficiscens. Iacob autem cum prius in leuioꝝ spe fuisset: tanquam forte prædato suo filio: hanc spem deseruit: cum tunica eius mortis indicium ei faceret manifestum. Cognouerat enī eum ipsa uestitum cum propperaret ad fratres: & uelut super mortuum decætero uidebatur afflictus adolescentem lugens: & tanquam si unius filii pater esset: aliorumq; consolatione priuaretur: sic erat apud semetipsum male: prius fratribus eum estimans comparatum qui a bestiis credebatur

esse consumptus. Sedebat sacco uestitus: tristitia grauissimus: ut neq; a filiis consolationem sumēs
 leuior fuisset: neq; laborando doloribus interdiceret praualeret. Ioseph autem uenditum a nego-
 ciatoribus comparans Putiphares uir ægyptius qui erat super coquos regis pharaonis: habebat in
 omni honore: doctrinamq; liberalium edocebat: & ali eum meliori cibo quam conueniret: serui-
 li fortunæ iubebat: commisitq; ei domesticam curam. Ille uero cum his frueretur: uirtutem humi-
 litatis quæ circa eum erat: neq; hac mutatione dereliquit: sed ostendit prudentiam cum certissime
 affuerit praualere posse rebus in uita difficilimis: nec fœlicitatibus solummodo temporalibus in-
 hærere. Itaq; dum uxor eius domini propter pulchritudinem & opportunitatem actuum eius: esset
 illius amore consecta: & putaret quia si hoc ei faceret: manifestum facile eum suaderet uenire ad
 suum concubitum: quasi ille iudicaret fœlicitatem eo q; ei domina supplicaret: & ad figuram illius
 tunc seruitii: & non ad modum respiceret castitatis: desiderium suum ei prodit: & uerba de permi-
 xtione fecit. Cuius respuebat ille preces: dicendo non esse iustum huiusmodi sibi imponi seruitium.
 unde emptorem a quo tanta dignitate fuerat honoratus: iniquitatis contigeret iniuriam sustinere:
 sed rogabat eam comprimere passionem: desperationem quippe ei huius desiderii præponens: quia
 si non esset spes: hoc ei facile possit auferri: se uero omnia potius ferre dicebat quam in hoc quo-
 dammodo consentire. Nam si seruum inquit domine sue nihil facere oportet aduersum: contra
 hæc precepta maxime conuenit resultare. Illius autem amor potius augebatur: eo q; non speraret
 omnino deuiare Ioseph. Et dum uehementer obsideretur a passione: secundum rursus fecit expe-
 rimentum. Igitur dum festiuitas publice celebrationis instaret: in qua ad cerimonias etiam mulie-
 res interessent: ægritudinem marito simulauit: captans ob hoc solitudinem atq; silentium: ut exo-
 raret Ioseph. Qui dum accessisset uberiores prioribus obtulit ei sermones: quia bonum quidem
 fuisset ut præcibus priscis flecteretur: nec in aliquo contradiceret propter reuerentiam dominæ
 deposcentis: & excellentiam passionis: qua cogeretur domina de sua dignitate descendere: se nunc
 melius ageret: si quæ pridem contempserat emendaret. Nam si secundas preces expectaret: hoc il-
 la etiam studio maiore se fecisse referebat: ægritudinem simulasse: & festiuitati uel cerimoniis præ-
 posuisse eius amplexum: sibi autem q; primis sermonibus non credendo resultauerat: nulla factum
 fuisse malicia iudicaret: signumq; crederet utilitatis bonorum præsentium: q; ipsa in ea uoluntate
 persisteret: quæ bona iam quasi possideret si eius amore flecteretur: & maioribus frueretur obediēs
 uindictam uero & odium eum asserens suscepturum: si eius contemneret dignitatem: sed etiam
 dominæ castitatem conferre uideretur. Neq; enim hoc illum iuuare posse dicebat: sed ipsa ad accu-
 sationem accederet illius: & tentatam se ab illo marito proprio mentiretur: magisq; crediturum
 uxoris sermonibus quam illius: licet eos ex ueritate proferret. Hæc dicente muliere: simul & flente:
 nec misericordia eum recedere a castitate suauit: nec metus coegit: sed & preces respuit: & minis nõ
 cessit: metuens iniusticiam sustinere: & pati magis quodlibet sæuius elegit: quam lætus uti præsen-
 tibus: in quibus etiam conscius esset perditionis suæ. Commemorabat autem eam nuptias: & uiri
 societatem: & his potiora distribuenda: quam tēporalis ardoris libidini supplicabat: nam talibus
 perpetratis: quæ pœnitentiam magis auerent: dolorem sumeret & nequaquod deliquerat emen-
 daret: & timorem nimium esset habitura: quando causa huius mali nullatenus possit abcondi: ui-
 ri autem suæ societatis adoptionem habitura sine periculo: insuper magnam conscientia apud de-
 um fiduciam simul & apud homines: tanquam in eius manens amplexibus munda & apud eum do-
 minæ potestatem: non pro peccato habitura confusionem: multoque melius esse habere fiduciam
 in bonis quæ cognoscuntur: quam in malis quæ timore celatur. Hæc dicens: & his multo maio-
 ra: ardorem mulieris retinere: eiusq; passionem conuertere ratione nitebatur. Illa uero studio suo
 uehementius incitata immittens manus: cum uerbis suadere desperasset: eum cogere tentabat.
 Cūq; fugisset iratus Ioseph: illa eius tenente uestem qua se exuerat: exiliuit domo. Quæ in for-
 midine cōstituta: ne uiro suo hoc diceret: iniuriamq; uolens præuenire: quatenus aduersus Ioseph
 mentiretur: excogitauit: ut hoc modo ulciseretur iniuriam: quæ fuerat ita superbe contempta. Præ-
 cedere uero in accusatione sapientissimum fore simul & muliebri credens: sedebat quidem deiecta
 atq; confusa ob tristitiam qua cupiditate sua fuerat decepta: temptamentum corruptionis suæ cum
 irā frangens alias iungens. Veniente autem uiro: uultu turbato causamq; consulenti fecit ioseph ac-
 cusationis initium: & uelut mortua dixit marito Seruum nequā cubile tuū uiolare uolētē castiga
 qui neq; qualis in domum nostram uenerit recordatus timuit: neq; quantum ex tua bonitate pro-
 meruit: mente percepit: sed pro his cum rebus omnibus bonum se præbere debuisset: insidiatus
 nobis est: ut lectum tuum contumeliis afficeret: & hæc i festiuitate captans absentiam tuam. Qui
 licet humilis primitus uideretur: propter tuum quiescebat metum non quia eēt natura benignus.
 Hoc autem factum est: eo q; indigens: & præter spem ad honorem accesserit. Qui dū fidē toti⁹ pos-
 sessionis tuæ & dispensationem obtinere praualuisset. & senioribus famulis præpositus esset: tuam
 quoq; uiolare tentauit uxorem. Dum uero quiesceret in uerbis: ostendebat ei uestem quasi dum tētas-
 set ei uim facere reliquisset eam. Putiphares neq; lachrymis uxoris: neq; his q; dicebat illa: uel uide-
 bat ipse discernens: & eius amoris cuncta distribuens: examinationem quidem ueritatis fieri nõ

permisit: uxori tribuens castitatem Ioseph uero nequam esse decernens: & illum quidem malignorum misit in carcerem uxori uero potius castitatis ornamentum inesse testificatus est. Ioseph itaque deo omnia sua committens: neque ad satisfactionem: neque ad integram factorum manifestationem conuersus est: sed uinculis & necessitate tacitus mansuetusque succubuit: meliorem esse confidens deum: causam calamitatis: & ueritatem scientem: quam illos: qui eum iniuste poene contraderent: cuius prouidentiae experimenta repente suscepit. Custos namque carceris diligentiam fidemque eius: considerans: & uidens dignitatem eius formae subtraxit uincula. & quod erat pessimum leuius ei fecit ciboque eum uti quam uinctis conueniebat: meliore praecipit. His uero qui in eisdem calamitatibus erant: dum ab erumnarum onere cessarent: ad colloquium ut assolet communionis & similibus calamitatis uenientibus: & aduicem causas pro quibus condemnati fuerant requireribus: pincerna regis & ab eo uehementer honoratus: eiusque effectu deuinctus & cum Ioseph habens compedes. Familiarior ei magis effectus est. Sapientia namque ei uidebatur excellere: cuique somnium uideret exposuit: petens: ut quid significaret: insinuaret: accusans quia supra mala regis adhuc ei diuinitas sollicitudinem apponeret somniorum. Dicebat ergo se uidisse trium palmitum natos botros: ex unoquoque pendere: grandes iam: & ad uindemiandum speciosos: eosque se comprimere in poculo regis mustumque offerre bibituro: & illum grate suscipere. Quod ergo uiderat: hoc esse dicebat: poscebatque ut quaecumque Ioseph in his fortiretur intellectum: ei suo manifestaret eloquio. Ille uero exhortabatur eum confidere: & sperare in diebus se tribus a uinculo absoluendum: rege desiderante ministerium eius: & rursus in eo esse constituendum. Fructum enim uinae significauit in bonum deum hominibus praebuisse: quod etiam ipsi libatur: & fidem hominibus amicitiamque pascitur. Soluit ergo lites passionisque & tristitiam auferit his quibus offertur: & ad delectationes spe conuertit. Hoc ergo quod dicit inquit ex tribus compressum botris manibus suscepisse regem tuis: bonam uisionem scito tibi futuram & praesentis necessitatis indulgentiam in tot diebus praenunciantem de quantis palmitibus fructum uisus es per somnium uindemiaste. Sed memor est o mei cum fueris haec expertus: qui tibi pronunciaui bona: & in potestate constitutus: non obliuiscaris in quibus nos derelinquis. Nihil enim peccantes ad uincula uenimus: sed pro causa ueritatis & castitatis: ea quae reorum sunt sustinere damnati sumus: quando nec in propria delatione eum qui nobis haec intulit iniuriam sustinere uoluimus. Et pincerna quidem ut assolet audiente huiusmodi expositionem somni gaudium erat: expectabatque interpretationis finem: Seruus autem quidam supra pistorem constitutus: cum pincerna uinctus in carcere: cum talem Ioseph protulisset de illius uisione sententiam: in spe bona constitutus: cum & ipse somnium uidisset: petit Ioseph: ut & illi quae praeterita nocte uiderat: quid uellent significare deponeret. Erat enim inquit huiusmodi. Canistra tria super caput meum ferre me uidi: duo quidem panibus plena: tertium obsonio: uariisque cibis: & qualia solent regibus ministrari: superuolantes autem alites: omnia consumpsisse. Et ille quidem credebat sibi similem expositionem futuram: quam pincerna dixerat. Ioseph autem concipiens animo somnium: dixit ad eum: uelle quidem se interpretem ei fore bonorum: & non talium: qualium uisio demonstraret: duas inquit ei uitae superesse dies: hoc dicens canistra significare: tertia uero eum crucifigendum: cibumque uolatilium esse futurum: nihilque fore: quod ei auxilium posset ferre. Haec ergo similem terminum in ambobus ut Ioseph dixerat susceperunt. Praedicto namque die cum natalis esset regis: non sicut Rex agens: pistorem quidem crucifixit: pincernam uero uinculis absoluens: in proprium ministerium reuocauit. Ioseph uero cum duobus annis uinculorum mala sustineret: nihilque a pincerna praedictorum memoraretur: deus eripere eum uolens de carcere: huiusmodi ei machinatus est libertatem. Rex Pharaon una nocte uisiones somniorum duas uidens: & cum his utriusque expositionem: interpretationem quidem oblitus uisiones recoluit: afflictusque in his quae uiderat: nempe cum ei tristitia uiderentur: die facto conuocauit sapientes aegyptiorum: uolens agnoscere somniorum discretionem. Haesitantibus autem illis rex potius turbabatur. Pincerna uero regis uidente confusionem: memoria reddita est Ioseph: eiusque circa somnia sapientiae: & accedens ad regem: indicauit ei de Ioseph: & uisionem quam ipse uidisset in carcere: pariter & euentum: & quia ipse dixerat crucifigendum ea die pistorem: & sibi omnia secundum interpretationem somnii euenisse praedicente Ioseph: uinctumque eum asserens a Putiphare principe cocorum ut seruum: cum diceret semetipsum non humilis hebraeorum esse generis: nec gloriae patris. Hunc inquit euocans: nec propter modernam culpam eum calumnians: quae tuis somniis indicantur agnoscens. Iubente rege Ioseph ad suum uultum adduci: obediunt famuli diligentia ei praeepto regis adhibita Rex uero eius dextram apprehendens: iuuenis inquit: tu mihi nunc optimus: & prudentia dignissimus testimonio mei famuli nunciatus es. His ergo bonis quibus iste participatus est: etiam fac me esse consortem: pandens quaecumque mihi somniorum praenunciant uisiones. Nolo autem te ullo terrore constrictum: blandiri sermone fallaci: & delectationem facere: si reuera sit triste quod uidi. Putabam circa fluuium ambulans uidere me boues pinguisimas: simul & magnitudine praecipuas numero septem gradientes de pascuis ad paludem: alias uero tantas numero perspexi maximas de palude concurrere ualde tenuissimas & ad uidendum formes. Quae

dum deuorassent pingues & magnas: nihil adiute sunt: crudeli fame detētæ. Et post hanc uisionem de somnis surgens: & turbatus quid esset hanc uisio apud me considerans: rursus in soporem solutus sum: & uidi secundum somnium multo mirabilius priori: quæ etiam me tenerent potius atque conturbant. Spicas .vii. uidi ex una radice natas capite grauatas & reclinatas a fructu: & aptas ad messem: & ad hæc alias septem spicas inanes: & infirmas nimia siccitate. Quæ conuersæ: ut confumerent & comederent spicas speciosas: stuporem mihi fecerunt Ioseph autem respondens ait. Uisio quidem ista rex licet duabus formis apparuit unum terminum tamen eundemque significat futurorum. Quod enim boues uidisti animal in aratri labore fortissimum a peioribus deuoratas: & spicas a minoribus fuisse consumptas: famam & sterilitatem ægypto totidem annis prænunciat: e quibus scilicet primo temporibus sceleritatem ferentibus quorum ubertas totidem posteriorum annorum sterilitate consumitur. Erit ergo rerum difficultas necessarium: quæ inemendabilis uehementer existat. Signum autem hoc est: quo modo exhaustæ boues meliores cōsumpserunt: faciarique minime ualuerunt. Deus tamen non ut tristificet: futura prædicit hominibus: sed ut præscientibus leuiora faciat experimenta prænunciarum rerum. Tu siquidem cōgregans bona tempore primo futura facias: ut calamitatem uenturam: ægyptiorum terra non sentiat. Mirante itaque rege prudentiam sapientiamque Ioseph: & consulente quemadmodum ubertatis tempora dispensarentur: ut posterior sterilitas leuior esse uideretur huiusmodi consilium dedit: ut frugum parcitas haberetur: & non affluenter ægyptios his uti permitteret: sed quantum sufficeret ad pabulum erogaret: quæ uero superessent sterilitatis in tempore seruari: recondique monebat triticum ab agricolis perceptum: ut ad fata tantummodo ministrarentur expensa alimentorum. Pharaon utrumque in Ioseph miratur: & discretionem somnii pariter & consilium: dispensationemque eius rei ipsi commisit: quatenus ageret ea: quæ populo ægyptiorum & regi sciret utilia: inuentorem scilicet huiusmodi: uitæ etiam dispensatorem optimum esse confidens. Ille uero potestate sibi a rege collata: ita ut eius frueretur signaculo: & purpura uestiretur: per uniuersam terram ductus: in curru uehebatur: frumentumque agricolis sufficiens ad semen: & pabulum singulis mentiens: nulli significabat causam: pro qua talia peragebat. Triginta siquidem ætatis iam annos transierat: & omni honore fruebatur sibi a rege collato: quem appellauit psothonphanecum: uidens eius intellectum inopinabilem. Significat autem hoc nomen inuētorum absconditorum. Duxit autem uxorem ualde dignissimam: filiam Petefres: qui unus fuit heliopolitanorum sacerdos: adhuc uirginem: nomine Aeneth: cooperante sibi a rege. Ex hac fuerunt ei filii duo: ante sterilitatis tempus: Manasses quidem senior: quod nomen significat obliuionem eo quod per sceleritatem obliuio ei infelicitatis accesserit: iunior uero Effraim: quod restitutionem significat: eo quod esset redditus libertati maiori. In ægypto siquidem secundum somniorum expositionem Ioseph septem annis beatissime transeunte: famæ annum iam tangebatur octauum: & ex eo quod non præsensissent casurum super se malum laborantes in eo crudeliter omnes ad regis ianuas confluebant. Ille uero Ioseph uocabatur: qui eis frumentum uendidit. factus multitudinis sine dubitatione saluator: & mercedem omnium non comprouincialibus tantummodo faciens: sed etiam paratus uendere peregrinis: omnesque homines secundum cognationes suas: solatium merebantur. Ioseph sceleritate eius utentes. His ita gestis dum Chananæa fame crudeliter uexaretur omnem denique terram hæc pestis inuaserat: misit etiam Iacob filios uniuersos in ægyptum comparaturos frumentum: confidens licere tritici commercium fieri peregrinis: Benjamin tantummodo retinens qui ei ex Rachel fuerat generatus: & erat Ioseph consanguineus. Illi in ægyptum uenientes adierunt Ioseph: frumentum emere supplicantes. Nihil enim erat: quod non illius consilio gereretur: nam ministratio regia tunc utilis erat hominibus: quando Ioseph exhiberetur honor. Qui dum cognouisset fratres nihil de se cogitantes: eo quod adolescens quidem ab eis accesserit: ad hanc uero ætatem ita peruenerat: ut figura etiam eis ignotus esse uideretur: eum magnitudine quoque dignitatis eis neque suspectio proueniret: tentabat eos ut dicerent: quam haberent de rebus omnibus uoluntatem. Quibus frumenta quidem non uenundabat exploratores uero rerum principis esse dicebat: & ex multis quidem locis eos esse congregatos: excusationis uero causa se cognatos asserere: impossibile dicens esse uiro idiotæ tales filios: & forma ita clarissimos enutrire: cum regibus tot filiorum copia esset ualde difficilis: ut per hæc etiam de patre quæ prouenissent latenter agnosceret: similiter & ut de fratre suo beniamin audiret. Metuebat enim ne forsitan & in illum ut in se peccauerunt: aliquid deliquissent. Illi namque erant in tumultu pariter & timore maximo constituti: periculum putantes sibi imminere: nihilque de fratre mente sua percipientes: & astantes reddebant de singulis rationem: Ruben ita concionante primitus: qui eorum senior existerat. Nos inquit non pro lesione uenimus huc: neque regis negotiis aliqua mala facturi: sed egentes salute & negotio: & malorum refugio: quæ nostram regionem obtinere noscuntur: uestram utique scientes clementiam: quos non solum subuenire ciuibus propriis: sed etiam peregrinis mercimonium audiuius proposuisse frumenti: ut omnibus indigentibus salutem maximam præstaretis. Quia uero sumus fratres: & communis nobis est sanguis: clarum quidem hoc facit etiam familiaritas formæ non ualde mutata. Pater autem est nobis Iacob uir hebræus: cuius extitimus filii duodecimi

ex mulieribus quattuor: quibus omnibus uiuentibus fœlices eramus uno uero fratre nostro moriente Ioseph: res nostræ ad peiora conuersæ sunt. Nam & pater immensum in eo trahit luctum: & nos ex calamitate defuncti: & ærumna senis affligimur. Venimus igitur pro comparatione frumenti: curamq; patris & nostror; prouidentiam Benjamin iuniorem fratrem reliquimus. Poteris autē mittendo ad nostram domum agnoscere si quicquam dicimus mentientes. Et Ruben quidem huiusmodi uerbis tētabat persuadere Ioseph ut de eis meliora decerneret. Ille uero Iacob cognoscēs uiuere: fratremq; Benjamin minime deperisse: tunc equidem in carcerē eos quasi de uacantia alias die uacanti discutiendos iniecit. Tertia die deducens eos: quomodo inquit asseretis neq; pro malignitate rerum principis huc uenisse & esse fratres & unius patris filios de quo dicitis: hæc ita eē mihi manifestabit: si relinquentes quidem unum ex uobis apud me: nihil iniuriabile passurum: portantesq; pabula genitori: denuo reuersi fueritis ad me: fratrem quem reliquisse uos uobiscū pariter adducentes: hoc enim erit signum ueritatis. Illi in maioribus malis adducti flebant inter alterutros de calamitate Ioseph frequenter ingemiscens: tanquam propter id quod in illum cogitauerant deo ulciscens in eis: talia sustinerent. Ruben autem nimius erat: & eos in eiusmodi sermonibus pœnitentiæ increpabat: ex qua nulla quidem generaretur utilitas de Ioseph illos uero quicquid mali sustinerent pro uindicta illius faciente deo: fortiter tolerare poscebat. Hæc autem dicebant ad inuicem non credentes suam linguam Ioseph intelligere. Omnes autem Ruben increpante: habebat deiectio: & pœnitentia rerum gestarum: cum ipsi non cogitassent illo tempore: pro quibus eū tunc punirent: iudicabant deum esse iustissimum. Videns autem eos Ioseph sic estuātes per compassionem cessit in lachrymas: nolensq; fratribus apparere discessit. Et postquā reliquit eos iterum uenit ad eos. Et retinens obsidem Simeon: pro reuersione fratrum: illos sumentes mercimonium tritici: abire præcepit: iubens ministro: ut pecuniam quam pro emptione frumenti detulerant: oneribus eorum latenter immittens dimitteret eos: illam pecuniam pariter portaturos. Et ille quidem imperata perficit. Iacob autem filii uenientes in Chananæam: nūciauerunt patri quæ eis in ægypto contigerant: & quia quasi exploratores regis illuc uenissent sunt crediti: dicentibusq; se fratres eē undecimum apud patrem domi reliquisse: creditum eis non sit: & quomodo Simeon reliquerunt apud principem miliciæ donec Benjamin iret: & fidem de his quæ a se apud eum dicta fuerant perficeret: rogabantq; patrem nihil metuentem: ut cum eis iuenculum destinaret. Iacob uero nihil omnino placebat ex his quæ a filiis suis gesta sunt: & dum de Simeon detentione grauius ferret: stultissimum iudicabat: Benjamin quoq; his malis adiicere. Et ille quidem neq; Ruben sermonibus supplicantis flexus est: suos filios tradentis: ut si quid Benjamin in itinere pateretur: eos occideret auus: Illos hæsitantes in his malis: potius conturbabat argentum: quod in fassis missum latenter inuenerant. Tritico uero quod delatum fuerat iam deficiente: fame magis inualecente: coactus necessitate Iacob: Benjamin deliberauit cum fratribus destinare. Non enim poterant in ægyptum uenire: nisi cum sua promissione pergerent. Cūq; famem quotidie augeri conspiceret: filiis supplicantibus: quod aliud de præsentibus faceret non habebat. Iudas autem cum esset & in aliis uir audax: & in his apud eum fiducialiter usus est: dicens: non eum debere de fratre metuere: neq; aliquid aduersum suspicionem conspiciere: quomodo nihil circa eum agendum foret: ubi deus adesset: & quia ei quicquid immineret etiam apud eum manenti omnino contingeret: eos autem sic palam in perditione pueri adiicere non debere: nec alimentum ex ubertate Pharaonis permissum: propter puerum irrationabiliter auferendum: cogitandum uero de salutē Simeonis ne dum parceretur profectui Benjamin: ille perimeretur: deo autem esse credendum de illo. Quo exhortante atq; dicente: aut saluum reuocare filium: aut se cum eo remansurum atq; uicturum: credens ei Iacob: tradidit Benjamin: & duplex tritici præcium: simul & quæ apud Chananæos nascuntur: unguenta balsami: & stacten: & therebintum: & mel: munera Ioseph direxit esse portanda. Multæ uero a patre in egressione filiorum effunduntur lachrymæ: pariter & ab illis. Ille nanq; si filios saluos de itinere suo reciperet cogitabat illi uero si fratri incolumem repperirent: nihilq; pro eorum tristitia mali perpeffum: quotidieq; eis meror ingerebatur. Et senior quidem fessus tolerabat: illi uero ibant in ægyptum: spe meliori tristitia rebus curaturi præsentibus. Cum uero ægyptum peruenissent: secesserunt quidem apud Ioseph. Timor autem eos non fortuitus perturbabat ne propter tritici præcium crimini subiacerent: uelut & ipsi furtum sub calliditate egissent: & apud præpositum Ioseph multis satisfactionibus utebantur: domi in suis fassis dicentes se inuenisse pecuniam: eamq; nunc reportasse. Illo itaq; respondente: & se iam quid dicerent ignorare: releuati sunt a timore: soluensq; repente Simeon: cum fratribus esse permisit. Veniente autem Ioseph a ministerio regis: ei munera proferrebant & sciscitanti de patre: dicebant: q̄ eum in columen reliquissent. Ille quoq; cognoscens superesse Benjamin: si is esset iunior frater interrogabat quem utiq; in præsentibus cerneret. Quibus respondentibus eum esse: ait deum semper omnium ei esse suffragatorem. Ipse uero passione motus ad lachrymas discedebat: nolens semetipsum fratribus demonstrari: sumptosq; eos ad cibos fecit discumbere: sicut erant soliti apud patrem. Qui dum circa cunctos recumbentes benignus existeret: Benjamin partibus duplicibus hono-

rabat. Dum uero post cœnam fuissent in soporem conuersi: iussit præposito ut eis triticum mensura-
 tum traderet: preciũq; rursus in eorum fassis abscoederet in onere uero Benjamin etiam poculum
 argentum quo bibere cõgaudebat immitteret. Hæc itaq; faciebat: experimentum fratrum sumere
 uolens: utrum auxilium aliquãdo ferrêt beniamin pro furto detento: & patienti periculum an certe
 relinquentes eum: tanquã ipsi nihil gerentes mali: ad paterna limina remearêt. Cum uero famulus
 mandata fecisset: die facto: iacob filii nihil horum scientes discedebant: recipientes etiam Simeon:
 & duplici gaudio congaudentes: tam propter eum: quã etiam Benjamin reuocantes: sicut promi-
 serant patri. Qui dum abirent: insequerantur eos equites: ducentes famulum: a quo in sacco Benia-
 min poculum uidebatur immisum: & inopinabili equestri inuasiõe turbatos: causamque scisci-
 tantes: pro qua sic uenissent: illi maleuolos eos appellabant qui dum honore & muneribus potiti a
 domino suo fuissent: neque munerum: neq; hospitalitatis. Ioseph memoriam retinêtes: præsumpse-
 rint in eum iniqua committere & scyphum quo ille in conuiuio bibere congauderet auferentes: in
 iusta lucra secum portarent: amicitiamq; Ioseph: suumq; periculum si inuenirentur in fraude secun-
 do loco ponentes. minabanturq; eis supplicium esse uenturum. quia nec deũ latuerint. nec cum fur-
 to fugientes euaserint: licet ministerii famulum latuissent. Cognoscetis igitur dicebant: quid igno-
 rantes de poculo passi fuerimus: scituri tamen repente uos esse puniendos. Hæc & his maiora in
 eo dicens famulus increpabat. Illi uero nescientes factum eius uerba irridebant: leuitatemq; uer-
 borum illius famuli mirabantur: quod talem causam præsumeret uiris inferre: qui dum precium in
 suis fassis inuentum nequaquã retinuisset: sed quod gestum fuerat nullo sciente reuocasset: mul-
 to potius ab huius maleficii uoluntate discederent: & quia rei pscrutationem negatione iudicabãt
 esse fideliorẽ: reqrere famulum imperabant: & si quisquam rapuisset: cum reperiret omnes esse pu-
 niendos. Nihil enim sibi consci: fiduciam habebant: ut putabant omni periculo carituram. Illi uero
 inquisitionẽ fieri exigebãt: uniusq; fore suppliciu: qui in furto fuisset inuẽtus. Et dum quererêt om-
 nesq; iam ceteros pertransissent: secundum modum inquisitionis Benjamin nouissime puenerũt: non
 ignorantes: quomodo in illius sacco poculum abscondissent: sed subtilẽ inquisitionem se facere
 simulantes: aliiq; de suo timore liberati: uidebantur esse solliciti de Benjamin: confidebant tamen:
 quia nec in illo possent maleficiũ inuenire: increpabantq; eos qui fuerant persecuti: uelut eis mul-
 tum processuris impedimentum itineris attulissent. Cum uero scrutãtes onus: de sacco Benjamin
 inuentum poculum protulissent: in luctum & gemitum omnes repente conuersi sunt: & indumẽta
 rũpentes: flebant fratrem suum pro furti crimine puniendum: seq; mentitos patri de salute Benia-
 min. Crescebat autem eis hoc malum: eo q; iam se credentes tristitiã deuitasse: rursus in fratris sui
 malis inciderent: & paternã super illos tristitiã causam se fore dicẽtes: qui uim patri fecissent: ut eũ
 cum eis una dirigeret. Equites ergo sumentes Benjamin: ad Ioseph adduxerunt: fratresq; pariter se-
 quebantur. Ipse dum cerneret illum in custodia positum: illud autem luctuoso schemate aceratos:
 quod ait: o maligni aut de mea clementia: aut de prouidentia dei cogitantes: talia in peregrinũ &
 benefactorem facere præsumistis. Illis autem in supplicium se tradentibus pro salute Benjamin:
 & rursus recordantibus dicentibusq;: beatiorem esse Ioseph: qui si quidem mortuus esset: & a uitæ
 tristitia liber existeret: si uero uiueret: certum: quia pro illo super eos deus uindictam inferret: asse-
 rentibus se esse amaritudinem patris: quia tristitiã quam pro illo haberet hætenus: etiam de Benia-
 min ipsi ei rursus adicerent: Ruben eos etiam uehementer increpante. Ioseph ergo dicente: illos
 quidem a se absolui: a quibus in nullo fuerat Iesus: solamq; ei sufficere pœnam fratris: neq; iustum
 esse illum propter eos dimitti qui in nullo delinquerant: neq; illos cum fure puniendos: sed etiam
 abeuntibus præbere se securitatem: omnes quidem tenuit stupor: & dolore huiusmodi passionis
 obmutuerunt. Iudas autem qui etiam patri persuaserat: ut adolescentulum dirigeret: & in aliis erat
 uir efficax: pro fratris salute se decreuit opponere. Licet crudelia inquit opera commiserimus in
 te. & supplicio digna: iustumq; sit omnes nos subiacerẽ tormento. licet non sit iniquitas omnium
 sed unius iunioris: tamen desperantibus de eius salute: spes relicta est nobis de tua benignitate &
 euadendi nobis te pollicente periculum. Et nunc non ad nos respiciens: neq; malefacta confide-
 rans: sed ad tuam naturam conuersus: uirtutem propicius exerce non iram: qua alii cum in forti-
 tudine pari sint: non in maximis solummodo: sed etiam in fortuitis sumentes utuntur. Tu esto
 magnanimus: neq; uincaris ab ira: ut eos perimas: qui neque suam potuerint tueri salutem: sed
 a te sumere eam poposcerunt. Non enim modo eam primitus nobis donas: sed dum frumẽtoꝝ ue-
 nissimus ad emptionem: uelociter & opulentiam donasti ciborum: & nostris familiaribus uber-
 rime deferenda præbuidisti: quæ periculum sustinentes a peste famis eripuerunt. Ne despicias pere-
 untes egestate rerum necessarium nec punias qui uidentur deliquisse: & circa beneficium quod
 a te nobis splendidissime collatum est: inuidiã calamitate damnati sunt. Permaneat tua gra-
 tia: alio modo tantum data. Saluabis enim: quos ob hoc etiam nutriti: animasque quas fa-
 me laborare non passus es: a morte tuis muneribus liberabis: quatenus hoc ita miserabile sit
 & magnum: ut & animas nobis dones: præbeasque unde possint indigentibus permanere. Reor
 enim deum causam hanc præparasse. uirtutem tuam circa nos uolentem cunctis ostendere:

nosq; in hac ærumnâ constituisse: ut iniquitatibus in te peccantium uidearis ignoscere: & non solis ob aliam causam indigentibus tuæ clementiæ amminicula condonares: quanquam & hoc magnum est: si bene fiat in opibus: principale tamen existet: saluare quenquam eos qui pro delicto commisso in se pœnas debeant exoluere. Nam si paruas lesiones dimittere delinquentibus laudem attulit multis: iracundiam cohibere in his: pro quibus uita peccantium sit obnoxia: diuinæ cognoscitur esse naturæ. Et ego quidem nisi scirem patrem quemadmodum in amissione filiorum affligitur: propter Ioseph mortem: nequaquam quantum ad nos attinet salutis uerba proferrem nisi forsitan tuis moribus hoc donassem: quod est proprium etiam hos saluare: qui tribulantur in huius morte: sed etiam præberemus nos passuros quæcunq; uelles. Nunc autem non nostri miserantes licet iuuenes simus: & nondum fruente uitæ bonis moriamur: sed de patre ea cogitantes: & senectutis illius miserantes: has tibi præces offerimus: & commendamus animas nostras: quas tibi malignitas nostra tradidit ad supplicia referenda. Nam non ille malignus est: neq; tales nos futuros genuit: sed cum sit benignus: & ut experiatur talia non sit iustum etiam nunc nobis suspectus affligitur. Cum autem audierit perditos: etiam causam mortis amarissime sustinebit: & ob hoc multo citius uitam suam de reliquit: ita ut eum conuersationis nostræ turpitudine corrumpat: pessimumq; faciat de præsentis luce discessum: & dū ad alios studeret nostra bona plantare: ut nostri actus neq; sentiantur efficiet. In hac ergo ratione constitutus licet te nostra mala commoueant: tuam iustitiam dona patri: ut propter illius misericordiam maiora possis quam cogere facere pro nostra malicia: ne senectus eius in desolatione consistat: aut nostra perditione deficiat. Verere patrum nomina hoc eis condonans munus. In hoc itaq; & tuum honorabis genitorem: tibiq; præstabis: cum iam hac appellatione potiaris: & in ea sine passione seruaberis a deo patre cunctorum: in qua per communionem huius nominis pie agere comprobaueris: nostri patris habendo misericordiam: ne fraudatus filiis aliquid patiat. Tua sunt ergo quæ nobis præbuit deus: habens utiq; potestatem & auferre & dare: nihilq; ab eius gratia differs. Nam dum quilibet in utroque habuerit potestatem: optimum est: ut hac in bonis utatur & potestatem quæ in malo est tanquam si non sit obliuiscatur: quasi hoc solum concessum sit ut de salute sit cogitandum. Tu uero omnes nos saluabis ignoscendo fratri: in quibus infeliciter egit neque enim uita nobis est hoc punito: quo defuncto: ad patrem non licet remeare. Supplicamus igitur domine: ut si decreueris fratrem nostrum occidi: cum eo nos pariter punias: tanquam delicti participes. Non enim patimur nos ipsos quasi propter mortui tribulationem afficere: sed tanquam similes eius maliciæ existentes ita debemus interimi. Et quoniam ut iuuenis deliquit & non prudentia roboratus: & humanum erat talibus ueniam tribui: hoc tibi reliquo: & ulterius uerba proferre cessabo: & si quidem nos condemnare uolueris: ea quæ dicta non sunt non uidebuntur nos ad tristitiam deducere: si uero absolueris illa etiam in tuæ benignitatis conscientia reuoluens: non solummodo nos saluabis: sed etiam uitam redonabis: per quod potius iustior appareas: quando plus a nobis ipsis probaris de nostra salute sollicitus. Si autem castigare culpam nauis: me magis pro illo. castigans: hunc patri remitte: si uero aliquem tibi retinendum iudicas seruum: ergo utilitatibus tuis potior ero minister: quanto aptior ad utraq; passiones sicut uides existo. Iudas itaque omnia sustinere pro fratris salute libenter habes: prostrauit semetipsum ante pedes Ioseph: si quomodo eius iram flectere potuisset. Prostrati sunt etiam fratres uniuersi flentes semetipsos pro anima Benjamin tradentes neci. Ioseph autem animi sui passionibus uictus: & nequaquam ualens ire tolerare figmentum iussit quidē abire præsentem: ut fratribus se tantūmodo demonstraret. Discedentibus igitur omnibus semetipsum fratribus indicauit dicens. Virtutem quidē uestrā atq; fauorē circa fratrem uestrum collaudo: & meliores quæ sperabam ex his quæ in me cogitastis inuenio. Hæc autem omnia feci experiri uolēs amore uiræ fraternitatis. Naturaliter autem neq; circa me malignos uos arbitror extitisse: sed dei uolūtate factum: quo bonorum etiam nunc adeptio: & in futuro si propitius deus nobis fuerit: conferenda sit. Patris ergo salutem inopinatam cognoscens: talesq; uos circa fratrem inueniens: neq; illorum quæ in me commisisse putamini ulterius recordabor. Cessabo autem & ab odio malignitatis quod super his habebam: & tanq̄ fuerint uoluntate dei completa: & in rebus præsentibus uos mihi eritis occasio gratiæ me habere profiteor: uosq; ipsos uolo illorum etiam obliuionē sumentes delectari magis in illo: quod tunc inconsiderate fecistis: dum ad huius termini qualitatem causa peruenerit: quam confusionem grauiter ferre propter hæc quæ putamini deliquisse. Non ergo uideatur uos contristare: quod aduersum me malignam protulistis sententiam: nec pœnitentiam eius uos afficiat: quando impleti non poterunt quæ fuerant cogitata. Exultantes ergo in his quæ a deo facta sunt: ite hæc nunciantes patri: nec etiam pro uestra consumptis sollicitudine: splendorem meæ felicitatis obscuret: si antequam ad meum ueniens uultum: præsentiumque rerum potius: hac luce priuetur. Ipsum ergo uestrisque coniuges: liberosque: & cunctam cognationem sumentes: huc migrate. Non enim absentes bonorum meorum oportet mihi charissimos esse: in super & fame annis adhuc quinque mensura. Hæc cum dixisset Ioseph amplexus est fratres. Illi uero in lachrymis & tristitia constituti: super hoc quod cogitauerant contra illum: potius eis uidebatur esse supplicium bona uoluntas fratris. Et tunc quidem erant in epulis. Rex autem audiens uenisse ad Ioseph fratres lætatus est exi-

mie: & tanquam in propriis bonis affectus præbenda eis uehicula tritico plena: aurumq; simul & a gentū portandū patri decreuit: sumentesq; dona regis: illi & ampliora fratris: alia qdem patri ferenda: alia uero sibi singuli donata gaudebāt: maioribusq; munerib; dōato Benjamin exultātes abibāt.

Iacob audito quia Ioseph uiueret in Egypto: & clarus ibi haberetur: descendit ad eum cum tota domo sua. CAP. IIII.

Um ergo reuertentibus filiis: Iacob de Ioseph agnouisset: quia non solū euasisset mortem pro qua degebat in luctu: sed etiam uiueret clare fœlicitate: & cum rege tota ægyptum sua prouidentia gubernaret: nihil quidem horum quæ ei nunciata fuerant incredibile iudicabat: cogitans de maxis operibus dei: & ipsius equitate: & licet multo tempore afflictione defecisset: repente tamen profectus est ad Ioseph. Et cū uenisset ad iuramenti puteum: sacrificans ibi deo: metuensq; ne propter fœlicitatē ægypti filiis a mantib; habitatio nē prouinciæ: nequaquam ad chanaanam soboles eorum reuerfa teneret eam sicut deus promiserat: aut ne præter dei uoluntatē in ægyptū eorū aduentus oriret: formidans quoq; ne prius a uia recederet: quam Ioseph faciem peruēiret dum has haberet cogitationes in soporē reiolutus est: astititq; ei deus: & secundo nomine uocans respondenti quis esset: ait. Non est iustum te ignorare deum: qui semper præsidio tuis maioribus fuit: & post eos etiam tibi. Nam cum te & pater primatu priuasset: hunc tibi ego restitui: & meo fauore in mesopotamiam missus solus: & bonas nuptias adeptus es: & filiorum multitudine pecuniarumq; plenus ad propria remeasti: permansitq; tibi omne genus prouidentia mea salubre: & Ioseph filium quem te perdidisse putabas: ad maiorem bonorum adoptionem culmenq; perduxit: & ægypto dominum ut paululum uideatur a rege differre constitui. Adsum uero nunc dux tibi futurus in hac uia: uitamq; tuam in manibus Ioseph finiendam esse nunciaturus: longūq; sæculum tuam sobolem in principatu & gloria fore prænunciāns: eamq; in terrā quam promisi constituendam. In hac igitur uisione confidens: pronior in ægyptum cum filiis & eorum omnibus properabat. Erant ergo omnes septuaginta. Nomina uero eorum significare mihi non uidetur: & præcipue propter difficultatem eorum. Attamen attendens eos qui non arbitrantur nos de Mesopotamia esse: sed ex Aegypto: necessarium iudicauit nominum quoq; ferre memoriam. Iacob quidem filii erant duodecim: quorum Ioseph iam prius abierat. Eos uero qui post eum profecti sunt: eorumq; sobolem demonstrabo. Ruben itaq; fuerunt quattuor filii: Enoch. Phallu: Esrom: Charmi. Simeon autem sex habuit: lam uel: lamin: Aoth: Iachim: Saber: Saul: Leui filii tres fuerūt Gerson: Chaath: Merari. Iudæ autem filii fuerūt tres: Sylō Phares: Zare. Duo uero nati de Phares: Esrom: & amor. Isachar quattuor habuit. Tholas: Furas: Iob: semron. Tres uero Zabalon habuit filios: Sarat: Ion: Iachili. Hoc ergo genus de Iya descendit cum qua ascenderat etiam filia eius Dina. Sunt ergo isti omnes trigintatres. Rachel filii fuerunt duo: quorum Ioseph quidem fuerunt filii: Manasses: & Effraim. Benjamin autem decem bellas: Bechor: Albelus: Iera: Naama: Ysar: Mobim: Ophim: Aareth: Ros. isti decem superioribus additis: fiunt numero quadraginta septem: & legitimum quidem Iacob genus hoc fuit. De Bala uero famula Rachel: fuerunt Dan: & Nepalim: quæ sequebantur filii quattuor: Enoi: Gunis: Saris: & Sylim. Dan autem habuit unigenitum Vsan. His itaq; additis super illos quos diximus: quinquaginta quattuor adimpletur numerus. Gad autem & Afer nati sunt de Zelpha: quæ fuit famula Lyæ: fueruntque filii Gad septem: Gophoron Iaphim: Vnin: Zabron: Aurim: Rothin: Ariel. Afer autem fuit filia Sara & masculi numero sex: quorum nomina sunt: Iomnis: Isus: Iose: Vbbares: Aber: & Melchel: isti cum sint sedecim: adiectis eis prædictis quinquaginta quattuor memoratus numerus completur: reputato cum eis Iacob Cognoscens autem Ioseph aduenire patrem nam Iudas præcedens: eius nunciauerat aduentum: occursum egressus est: eique in ciuitate quæ heroum uocatur apparuit. Ille ex inopinata magnaue leticia pene usq; ad defectum mortis peruenit: sed eum recreauit Ioseph: licet nec ipse retinere alias retineri potuerit: ut propter nimiam leticiam talia minime sustineret: non tamen qua pater passione deuictus est. Deinceps illum quidem cum quiete uenire iubens: ipse quinque fratrum secum suorum sumens: pergebat ad regem: dicturus ei aduenisse genitorem suum Iacob. Ille latus hoc audiuit: iussitq; Ioseph: ut dicere eis: quam uitam habere delectarentur: ut eos degere ita decerneret. Ille uero optimos eos esse pastores respondit: nihilq; aliud præter hoc solummodo uelle: ut non separatim sed ut omnes pariter habitarent: atq; prouidentiam facerent patris: quatenus & ægyptiis gratus esset: & nihil quod illorum esset istis imponeretur. Egyptiis enim erat abominabilis conuersatio pastoralis. Veniente uero Iacob ad regem: & salutante pariter & pro regno eius orante: Pharaos scisci tabatur: quanto tempore iam uixisset. Illo centum triginta annorum se esse dicente: longinquitatem uitæ Iacob miratus est. Cum uero dixisset: quia pauciores annos uixerit quam eius maiores: cōcessit ei ut cum filiis suis in heliopolitana urbe conuersaretur. Illic enim pascua etiam pastores eius habuerunt. Fames ergo ægyptiis augebatur: & pestis eos potius inopes faciebat: cum neque fluuius terram irrigaret: non ei crescebat ut mos erat: neque pluerat deus: cum utique per ignorantiam futura prouideri nequiuissent. Ioseph autem ad pecunias dante frumenta: cum eis etiam hæ deficerent: de suis opibus & mancipiis triticum comparabant: & quibuscunq; esset pars

aliqua terræ hanc pro p̄cio alimenti cedebant. Sic itaq; rege omnium passionum domino facto: alii alibi migraverunt: quatenus regiones eorum fierent firma possessio regi præter solummodo sacerdotum. His enim regio sua seruata est. Non solum ergo eorum corpora ad seruitutem pestis adduxit: sed etiam mentes: ita ut decetero ad turpem egestatem alimentorum uenire cogerentur. Imminuente uero se fame: & fluuio terras inundante: & fructus abundanter ea ferente: Ioseph ad unamquamque ueniens ciuitatem: eiusque multitudine congregata: eandem terram quam ipsis cedentibus rex habere poterat: solusque frui in toto redonabat & uelut possessionis proprie laborem eos amare poscebat: quintam partem frugum solummodo regi soluturos pro terra quam illis dabat. Illos ergo in opinatè terræ dominos constitutos læticia comprehendit ob quam rem præcepta quoque sunt constituta. Hoc igitur modo dignitas apud ægyptios Ioseph potior habebatur: maiorque fauor ab eis regi collatus est: & ut quintam frugum partem persolvere deberent: etiam apud reges posteros lex ista permansit.

De morte Iacob & de sepultura qua sepultus est in ebron a filiis: de morte quoque Ioseph & fratrum eius.

CAP.

V.

Iacob autem decimo septimoque anno in ægypto commoratus: & languore confectus presentibus ibi filiis: cum optasset aliis quidem possessionem bonorum & prædixisset per prophetiam quemadmodum ex eorum generatione habituri esset posteri chananæam: quod etiam multis post temporibus est effectum: cumque Ioseph magnis præconiis prætulisset: quia malorum memoriam circa fratres non habuerit: sed benignus potius fuerit in eos: & donauerit bonis inumeris: quæ nec benefactoribus soleant repensari: præcepit quoque filiis suis: ut Ioseph natos Ephraim & Manasse in numerum suum reciperent: diuisuri cum eis chananæam de quibus post hæc loquemur: poposcitque simul: ut ei sepultura fieret in Ebron & mortuus est cum uixisset omnes annos septem & quadraginta simul & centum: in nullo maiorum suorum cultu diuinæ pietatis inferior: retributionemque promeruit: quam iustum erat ita benignum accipere. Ioseph concedente sibi met rege: patris corpus in Ebron reducens: multa largitate sepeliuit. Fratribus autem reuerti nolentibus cum eo: cum eos terror haberet: ne illos patre mortuo castigaret: propter nequitiam quam ei fecerant: nec ulterius circa eos mitis existeret: satisfecit eis: ut nihil metuerent: neque talium habere deberent suspicionem: multaque bona quæ secum detulerat donauit nihilque quod circa eos benigne debuisset impendere dereliquit. Mortuus est autem & ipse cum uixisset annos centum & decem uirtute mirabilis: & omnia ratione disponens: potestatemque suam humiliter agens quod utique huiusmodi felicitatis causa fuit ei apud ægyptios: & aliunde scilicet ueniente: & talem quale dudum diximus passum calumniam. Mortui sunt etiam eius fratres in ægypto feliciter conuiuentes: quorum corpora in Ebron post mortem reportantes posteri sepelierunt. Ossa uero Ioseph nouissime quando hæbrei egressi sunt ex ægypto in chananæam reportauerunt: sic enim eos coniurauerat Ioseph. Horum igitur unusquisque qualiter se habuerit: quibusque laboribus obtinuerint chananæam significabo: causamque narrabo primus: pro qua ægyptum deseruisse uideantur.

De oppressione filiorum israhel in ægypto per Pharaonem: & de natiuitate Moysi quem educauit filia Pharaonis & adoptauit sibi in filium: & de sacroque scriba qui uoluit interficere puerum conculcantem coronam regis: quam puero rex imposuerat.

CAP.

VI.

Aegyptiis siquidem delicatis: & desidiosis in labore existentibus: & aliis libidinibus ualde subiectis: etiam propter amorē lucri contigit ut pessime circa hæbreos inuidia eorum felicitatis afficerentur. Videntes enim israhelitarum genus augeri: & propter uirtutem & laboris ingenium diuitiarum affluentia ualde nobilitatos: contra se eos augeri suspicabantur: oblitique bonorum propter longinquitatem temporum quæ meruerant pro Ioseph: regnoque translato ad aliam domum: crudeliter opprimentes israhelitas: studebant eis uarias inferre miseras. Fluuium namque eos per multas deriuationes diuidere: murosque ciuitatibus edificare & fossata circumducere ut eas inundare fluuius non ualuisset: & pyramidas edificare: præcipiebant ut nostrum hoc modo genus attererent. Omnes artes ergo efficientes & in laboribus assueti quadringentorum annorum tempus in his miseriis extiterunt: eratque hæc inter eos pugna: ut ægyptii quidem laboribus uellent israhelitas expedere: illos uero meliores semper eorum se præceptionibus exhiberent. Dum uero in his essent rebus utriusque causa pro qua potius studerent in exterminatione generis nostri semper ægyptiis huiusmodi fuit. Quidam sacrorum scriba: cum sint experti de futuris prædicere ueritatem: enunciauit regi parandum quendam illo tempore inter israhelitas qui humiliaret quidem ægypti principatum. Augeret autem suo clemente israhelitarum genus: uirtuteque transcenderet uniuersos: & gloriam in perpetuum memorabilem possideret. Cuius consilio iussit ut omne masculinum quod ex israhelitis nasceretur: iactantes in fluuio consumerent. Custodientesque conceptus mulierum hebræarum: & partus earum obseruare præcipiens ægyptias obstetrices. Ab eis enim hoc officium iubeat impendi: quas propter cognationem creabat regis non transcendere iussionem. Eis autem qui contemnerent hoc præceptum: & partum earum occulte saluare præsumerent: perimi cum sua generatione præcepit. Hæc ergo illi sustinebant crudeliter passionem: & non tantum dolentes quod filiis priuarentur: aut quia dum parentes essent

ad perditionem filiorum sibi nascentium ministrarent: sed etiam ex illa cogitatione qua eorum de-
 leretur genus: quando quidem nati eorum necabantur: ipsi uero paulatim redigebantur ad nihilū.
 Et illi quidem erant in illo malo iacentes: contra dei uero uoluntatem nemo poterat præualere &
 si inueneris hoc artibus exercerent. Puer itaq; quem prædixerat ille sacer scriba: latenter regia cautela
 nutritus est: & uerax in his quæ per eum facta sunt ille qui prædixit inuentus est: quod hoc modo
 gestum est. Amaramis unus hæbreorum nobilis: cum metueret pro cuncta gente: ne defectio in
 nutrienda iuuentute proueniret: & grauius hoc ferret ne eius uxor pareret: dumq; in hesitatione cō-
 sisteret: ad dei supplicationem conuersus est rogans: ut aliquam miserationem haberet: qui in nul-
 lo eius religionem præuicasse uiderentur: daretq; eis rerum libertatem: pro quibus illo nati affli-
 gebantur in tempore. Deus autem misericordiam eius habens: & ad supplicationem aures inclinās
 astitit ei p somnium: & nequaquam eum desperare de futuris exhortabatur: pietatisq; eorum se di-
 cebat habere memoriam. Et propterea retributionem esse præbiturum: & dudum quidem eorum
 donasse maioribus: ut ex paucis magna eorum fieret multitudo. Et Abraam quidem solum de me-
 sopotamia in chanaanam uenisse: factumq; locupletem: & inter alia dum uxor eius ad genus primi-
 tus fuisse sterilis: deinde eius uolūtate ad hoc habilis facta genuisset filium: & reliquisset Ismaheli
 quidem & qui ex eo erant arabiam regionem: Ceturæ autem filiis Troglodytem: Ysaac uero chana-
 nam. Qui dum meo fortiter pugnasset auxilio: semp uicit: Iacob etiam contribulibus fuit ignotus
 qui deinceps magnitudinem scælicitatis qua uixit: suis posteris dereliquit. Quo cum septuaginta
 solummodo in ægyptum ueniente: ultra sexcenta milia iam estis effecti. Nunc autem me utilitatis
 uestræ & tuæ gloriæ scito prouidentiam communiter habiturum. Is enim puer cuius generationē
 metuētes ægyptii: cūcta perdere decreuerūt: quæ ex israhelico semine generantur: tuus erit: & dis-
 perdet quidem eos qui eius interitum intendebant: nutritusq; mirabiliter: hæbreorum quidem ge-
 nus ab ægyptiorum necessitate liberabit: eritq; eius memoria quantiscunq; temporibus uixerit unī
 uersa apud homines: non solum hebræos: sed etiam alienigenas gentes: me utiq; & alia præbete ti-
 bi: & his qui de te nascituri sunt. Erit autem ei etiam frater huiusmodi: qui meum habeat sacerdoti-
 um: & ipse & qui de eo fuerint cuncto tempore procreati. Dum ergo hæc uisio illi ostensa fuisset:
 surgens Amaramis indicauit hoc Iohuel cōiugi suæ: maiorq; timor eis alloquio huiusmodi uisio-
 nis instabat. Non enim de filio solummodo esse uidebatur eis formido: sed etiam pro magnitudi-
 ne futuræ scælicitatis. His tamen quæ prænunciata fuerant a deo: fidem partus præbuit mulieris:
 qui custodes latuit per conceptus sui silentium: ex eo q; non uehementer ei dolores insisterent. Et
 tribus quidem mensibus apud semetipsos occulte nutriere infantem. Dein ceps autem metuēs Ama-
 ramis ne captus regie iræ succumberet: & ipse cum puero deperiret: & dei prouidentiam excluderet
 deliberauit potius hoc modo pueri consulere saluti prouidentiamq; latendi esse hanc iudicauit. Nā
 illud erat incertum: cum periculum immineret non solum puero qui occulte nutriebatur: sed etiā
 nutriendi: deumq; iudicauit omnium habiturum cautelam: quatenus in nullo q; pmiserat esset mē-
 dax. Hæc cogitantes: uas rotundum ex uimine complicitū: uelut alueoli magnitudine præpararūt:
 qd sufficeret ut infans spaciose ibi iaceret deide. unxerūt illud bitumine: natura enī bituminis est: ne
 in uinualibus uasculis accessum possit aquæ coercere. Illic ergo infantem mittentes: & circa fluiuiū
 ponentes eius salutem deo reliquerunt. Et fluiuius quidem eum suscipiens deportabat. Maria uero
 pueri soror matris iussionem custodiebat: quo illud uasculum deportaret intēdens. Tunc itaq; de-
 ostendit non humana prouidentia: sed omnia quæcunq; uult ipse fieri: effectum optimum protin-
 adipsci: nec præualere quidem eos qui pro cautela sua alios condemnare nituntur interitu multoq;
 studio hoc implere conantur: cum inopinabiliter illi saluentur: & pœnitus de medio malorum in-
 ueniant periculorum ereptionem dei solius uoluntate. Tale aliquid ergo circa hunc infantem ge-
 stum aperta uirtute dei probatum est. Thermut igitur erat filia regis quæ dum circa litus fluminis
 luderet: portari a fluuiio illud uas conspiciens præcepit ut ad se ille alueus portaretur. Venientibus
 autem qui ad hoc fuerant destinati cum alueo uidens infantem ualde gaudia est propter magnitudi-
 nem & speciem eius. Tanto ergo studio deus circa Moysen usus est ut ab ipsis qui propter natiuita-
 tem eius decreuerunt interire genus hebræorum: alimento & cura dignus haberetur: iussitq; mu-
 lierem adduci. Thermut regis filia quæ daret infanti mamillam. Quo non accedēte ad illius ube-
 ra: sed euitante: & hoc in multis mulieribus faciente: Maria assistens his quæ fiebāt: non ut quasi ui-
 deretur ex operibus: sed inter alias astare ait. Frustra o regina has mulieres ad nutrimentum infan-
 tis uocas: quæ nullam ad eam cognationem habent. Si uero quandam hebraicarum mulierum ad-
 duci præceperis: puto tanquā contribulæ suæ poterit ubera excipere. Cumq; putaretur benedixisse
 iussit: hanc ire ut aliquam quæ lactare eum possit adduceret. Illa uero accepta huiusmodi potestate:
 reuersa est agens matri soli cognitum: infansque grate quodammodo accessit ad eius ubera: &
 supplicante regina commissum ē ei cum omni diligentia pueri nutrimentum. Cui secundum
 euentum rerum nomen impositum est: eo quod de flumine sit saluatus. Aquam enim ægy-
 ptii mos uocant yses: uero saluatus. Componentes itaq; hæc ex ambobus: Moyses ei nomen impo-
 fuerunt: id est ex aqua saluatus. Et erat indubitanter secundum dei proloquium prudentiæ ma-

gnitudine & laboribus sapientū hebræorū nimirū idustrius Huic igitur Abraam pater septimus erat. Erat. n. iste filius Amaramis: q̄ fuit de patre Chaath: q̄ natus est de leui: Leui uero de iacob q̄ fuit ex Ysaac filio abraā. Erat autē ei sapiētia non p̄ ætate cōcessa: sed sua mēsurā multo superior: & seniorē huius rei facultatē in infantia demonstrabat: maiorēq̄ spem actio eius iā tunc q̄ uiri p̄fecti gerebat. Et cū trimus fuisset effectus deus mirabiliter eius staturā eleuauit spacium. Nam quātum ad speciem nullus erat ita seuerus: ut uidens moysen: eius pulchritudinem non amaret: multisq̄ contingebat dum eū cernerent p̄ plateā ferri: ut conuerterent quidē ad aspectū pueri: & ea in quib⁹ uidebant studium hēre desererēt: delectati potius eius uisione. Erat. n. in eo multa infantilis gratia: & excellenter deceterq̄ circa eum existēs: retinebat inspiciētes. Hūc ergo cū talis esset: Thermut sibi filiū adoptauit: dū sobolem legitimā non h̄ret. Et cum aliqñ eū portasset ad p̄sentem: oñdit eū q̄si de successiōe non cogitaret: sed uolūtate dei p̄priū filiū nō h̄ret dicebatq̄. Nutriui infantē forma diuinū: & prudentia ualde fortissimum: mirabiliterq̄ de fluminis gratia condonatū: quem meum quidem filium esse decreui: tui impii successorē. Hęc dicens: posuit in manib⁹ patris infantē. Ille uero sumens eū: & ad pectus applicās p̄ amorē p̄ filiæ gratia iposuit ei diadema. Moyses autē cōuoluēs illud: picit i terra: q̄si p̄ infantiam cōculcauitq̄ suis pedibus: qd̄ regi auguriū ferre uidebat. Cōtēplatus autē ille sacer scriba: q̄ ei⁹ natiuitatē p̄dixerat: ita futurę ad humiliandū principatum ægypti: impetum fecit ut eum occideret: & terribiliter clamans ait. Hic est puer ille o rex quem deus nobis occidendū ostendit: ut de catero timore careamus. Testimoniis enim ostenditur quia tum inuasurus est principatum. Isto namq̄ perempto: ægyptiis quidem timor tollitur: hebræis autem spes cōfidentia quam propter eum habere creduntur auferetur. Quod cum dixisset: uix præualebat eum abripere Thermut: cum etiam rex senior esset ad eius necem: deo huiusmodi propter prouidentia salutis Mosaycæ faciente. Alebat itaq̄ multa sollicitudine: & hebræis quidem in eo erat spes optima circa cuncta: suspitionis uero eius clementiam generabat ægyptiis. Et cum nullus esset certus: ut uel si occideret rex infantem & cognatum propter adoptionem: aut aliorum quilibet: quid amplius ad ægypti utilitatem p̄desset: quo iam non metuerent de p̄sentia futurorum abstinebant omnes ab eius nece.

Postq̄ creuit moyses iniunctum est ei bellum æthiopicum: ubi copulata est filia regis æthiopum in matrimonio. Vnde odium & inuidiam magnam contraxit ægyptiorum. CAP. VII.

Moyses itaq̄ p̄dicto modo natus & nutritus: & transiens ad ætatē p̄fectam: ægyptiis formam suā uirtutis ostendit: & ad humiliationem quidem illorum: augmentum uero hebræorum factum est: ut huiusmodi occasio prouēiret. Aethiopes cum sint p̄ximi ægyptiis: negocia sua in eorū regionē portabāt: & referebant ægyptioꝝ. Illi irati castra metati sunt: iudicaturi cōtēptū: p̄lioq̄ cōmissio deuicti: alii ceciderūt: alii uero turpiter domi reuertentes euadere potuerūt. Secuti autē æthiopes & arbitratēs defecisse illos: p̄sumptiōe sua oēm ægypti: puincia optinere potius exarserunt: gustantesq̄ eorū bona: ab eis se nō abstinēbāt. Cūq̄ uicinas partes aduentibus non p̄sumerent repugnā: accesserunt usq̄ ad memphin: & mare nulla ciuitate. s. resistere præualete. His ergo malis obstricti: ad responsa & diuinationes ægypti sunt cōuersi: & deo eis præbente consilium: ut auxiliatore uterentur hebræo: iussit rex filiæ ut daret Moysen ducem a se constituendum. Illa sacramentis præbitis: ut nihil ei fieret mali: tradidit Moysen: pro magno quidem beneficio iudicans eius auxilium: & ad nihilans sacerdotes: qui eum uelut hostem p̄dixerant: occidendū: quasi nescientes q̄ aliquando utile foret eius auxilium. Moyses uero a Thermut exoratus pariter & a rege: libenter hoc suscepit opus. Gaudebant ergo sacri utriusq̄ gentis scribæ: ægyptiorum quidem tanquam eius uirtute hostes deuincerentur: & Moysen ipso dolo comprimerent: hebræorum autem tanquam hęc eis occasio foret: ægyptios oīno diffugere: quo Moyses eorum dux esset. Ille anteq̄ hostes cognoscerent eius inuasionem sumēs ducebat exercitum: non per fluuium iter faciens: sed per terram: ubi sapientia quoq̄ suā mirabile fecit indicium. Nam cum terra ualde sit sœua iter agētib⁹: propter repulium multitudinem: quia illic hęc omnia nascuntur: ita ut etiam quæ apud alios non sunt: sola illa terra nutriat uirtute atq̄ malicia: & aspectu solito differētia: quorum sunt aliqua etiam uolatilia: ut cum de terra nocere nequeant: superuolando nō prouidentes occidant: pro cautela exercitus & itinere eorum innoxio: hoc mirabiliter adinuenit. Plectas ex papiro fecit in modum arcarum: easq̄ complēs de hibicibus secum portabat. Hoc autem animal serpentibus inimicum est: fugiunt enim eas aduenientes: & cum se celare uoluerint: uelut flatu ceruorum ab repte deuorantur. Hibices ualde sunt mansuetæ: & generi tātum serpentino feroces. Et de his quidem prætereo nunc scribere: non ignorantibus græcis quale sit genus hibicis. Dum uero ad terram nnticem bestiarum uenissent: per eas ut dixi naturam serpentum expugnabant: eisq̄ uelut aduersus hostes utebantur. Hoc ergo modo iter agens: antequam æthiopes agnoscerent superuenit: & congressus cum eis pugna: deuicit: sp̄eq̄ quam habebant contra ægyptios & eorum ciuitates abstulit: batq̄ subuertens omnia: & terram ethiopum maxima uirtute deuastabat. Tunc p̄ fœlicitatem: moyses cum de labore suo gustasset: ægyptiorum exercitus fatigatiōem minime sentiebat: tanquam præter eum seruitutem & nouissimum subuersionis periculum potuissent ægypti sustinere. Post hęc autem insequentibus ægyptiis cunctos æthiopes in Saba ciuitate regia ethiopia

quam postea Cambyfes Meroen denominauit: a sororis suæ nomine obsidebatur. Erat enim inexpugnabilis locus ille cū & Nilus circūdaret: eū & circūcluderet: & alia flumina Astabus & Astabus rari fluctus difficiles obicerentur eis: qui illic transire tentarent. Ciuitas enim interior existens habitabatur: ut insula maro circumdata uallo fortissimo: & contra hostes quidem ppositus haberet flumina. Fossata uero grandia inter muros & flumina sunt: quatenus iundari non possit ciuitas: aquæ illic uiolentia deportata: hæc res illa flumina transeuntibus difficilē faciebant ciuitatis inuasionem. Cum ergo grauius ferret Moyses segnitiam exercitus: quando hostis nequaquam uenire præsumeret ad manus tūc aliquid tale prouenit. Tharbis filia regis æthiopum fuit. Quæ dū Moysē circa muros exercitum applicatē: fortiterque uideret pugnantē eis efficaciam experientiamque mirata: & despātib' iam pridem ægyptiis: libertatis autorem eum existisse bonos suæ euentus foelicitatis existimās: æthiopiis. s. exultantibus: in his quæ circa eos gesserat: eūque tūc periculis iherere cōspiciēs i amore ei' lapsa crudeliter. Et cum passio præualeret: misit ad eū fidelissimos seruos: ut ei de nuptiis loquerentur. Illo uero sermonem eius suscipiente: ut traderet ciuitatem: præbitisque federibus: ut & uxorem eam duceret & ciuitatem obtinens: nequaquam pacta transcenderet: effectus uerba præuenit: & post necem æthiopum gratias agens deo Moyses nuptias celebrauit: & ægyptios in propriam terram reduxit. Illi uero ex quibus saluabantur a Moysē: ex his odium aduersus eum habebat & feruentioribus aduersus eum consiliis: utebantur arbitantes: non propter bonos actus eum in ægypto ita creuisse: innotueruntque regi: quid de facta cæde prouenerit. Ille itaque apud se industriam uiri continuit: inuidia uero ducatus Moysēos: & oppressionis suæ formidine tactus compulsusque a sacris scribis: ne tebatur in Moysēos cæde grassari.

Moyses cognitis insidiis regis ægypti latenter effugit & ueniens in Madian: habitauit cum Raguele sacerdote: cuius filiam accepit uxorem. CAP. VIII.

Qui dum cognouisset insidias eius latenter effugit: & itineribus obfessis: per desertū fugā expleuit. Cūque ei ciboque esset iopia: uiribus tolerantiaque præualebat: eneniēsq; ad ciuitatē Madian circa mare rubrum positā: cognomē habētē ab uno filiorū Abraā de cethura progenito sedens sup quēdā puteū: ex labore atque miseria quiescebat existēte meridie nō pcul a ciuitate. Quo ei actus accessit huiusmodi ex usu puincialium cumulū eius uitutis ostēdēs: & occasionē ad meliora pbes. Nā cū sint loca iaqueosa pcedebat pastores ne forte a puteis aquæ exhauriretur ab aliis: & oues potu necessario priuarentur. Astiterūt itaque tunc ad puteū septem uirgines sorores: Raguelis filiaque sacerdotis: qui multo honore apud puinciales habebatur. Quæ gregū patris curā agentes eo quod hoc ministeriū etiam mulieribus regionū sit Troglodytarū sufficientem aquam de pnteo leuauerūt: expectantes ut greges suos abundantiam irrigatione satiarēt. Superueniētibus uero pastoribus & uirginibus expellētibus: ut aquā ipsi occuparent. Moyses crudele iudicans puellas despiciere iniusticiam patietes: uiolētiamque uiroque sinere potiorē quā uirginū: illos quodē phibuit uiolētōs eē: uirginibus autem opportunū præbuit adiutoriū. Quæ beneficio iperato: uenerunt ad patrem: iniuriamque pastore narrantes: & solatium sibi præbitum peregrini rogabant ne eius beneficium esset uacuum: ne retributione debita priuaretur. Ille autem & filias approbavit circa benefactorem ita studentes: & Moysen ad uultum suum iussit adduci: iustissime gratiæ p̄mia meritorum. Cūque uenisset & filiarum testimonium ei de suo solatio declararetur: eis uirtutem admiratus: nō fore eius auxilium sine bona reparatione dicebat: sed idoneū se ad reddēdā gratiā: ita ut magnitudine reparationis: mensurā possit transcendere benefacti. Fecitque eū quasi filium: & unā filiarū ei dedit uxorem: gregūque suorum in quibus omnis erat antiquis barbaris possessio: eum uoluit habere curam & dominum. Et Moyses quidem dum hæc impetraret a gechegleth iethro hoc enim cognomen erat Ragueli: debebat ibi pascendo eius greges.

De rubo quod uidebat Moysi quasi arderet: quod tamen non comburebatur: ubi audiuit mandatum diuinum ut reuertēs in ægyptum: liberaret filios israel de oppressionē ægyptiorum. CAP. IX.

Post hæc autē tempora dum pasceret gregem i monte quod uocatur Sina: ducebat oues quod mons est excelsus: & ad pasturas egregius optimas herbas habens. Hic dū eēt opinio habitare deum: primitus nemo pascebat: quia pastores illic minime ambulare præsumebant quo tamē prodigium ei mirabile nimis apparuit. Ignis namque depascēs rubii uiriditate: eiusque florē trāsit innoxius: fructiferosque ramos nullo incendio dissipauit: Cūque flamma uehemēs & uelocissima eēt: ille etiā ipsam uisionē iopinabilem formidat' obstupuit: & potius dū uocē ignis emitteret: & noīe eius uocaret uerbaque facere uideret: quibus etiam eius fiduciam præsumētis ad loca accedere ubi nullus hominum primitus ambulasset: eo quod essent diuina redarguit ei que suasit: ut procul ab igne recederet: & ut sufficerent ei quæ uiderat: cum esset bonus uir: magnorumque proles uiroorum nihil amplius indagaret. Prædicatque ei futuram gloriam & honorem apud hoīes præfente deo: iussitque ut cū fiducia abiret in ægyptū: dux & princeps futurus multitudinis hebræorum: & cognatos proprios ab illorum iniuria liberaturus. Nam & terram inquit habitabunt hanc foelicē: quam habitauerat pater uester Abraham: oībusque adepturi sunt bonis: ad hæc utique te eos tuaque sapiētia deducēt: iussitque ut educēs hebræos ex ægypto sacrificium gratiæ: actiōis ueniēs ad illa loca celebraret.

Hæc ergo ex illo igne diuina uoce prolata sunt. Mosyes ergo obstupescens in his quæ uiderat: multo potius quæ audierat: uirtuti inquit tuæ nõ credere domie: quã & ipse colo: & maioribus meis apte apparuisse nõ dubito: uasanißimũ secundũ meã sapiã eẽ puto. Verũtamẽ hæsito quẽadmodũ uir ignarus & nullius uirtutis idoneus: aut suadeã uerbis: quatenus cognati reliquẽtes terram quã nũc habitat: me sequãtur ad quã eos ipse deducam: aut uel si ipsis satisfiat: quõ porero exigere Pharaonẽ ut dimittat hebræos: quõ laboribus & opibus uirtus eius scelicitatis augetur. Deus autẽ eũ in oĩbus confidere seq̃ adesse: p̃mittens: & ubi qdẽ opus eẽt suasionẽ: uerba præbitur: ubi autẽ opibus: uirtutem ministratur: iussit ut baculo ĩ terrã proiecto fieret serpens: quõ signo crederet p̃missã se percepturẽ. Hoc dũ fecisset: draco cõuolutus repebat spiris ingentibus: & tãq̃ cõtra se p̃sequẽtes suũ caput scruissimũ insurgibat: q̃ deinceps factus ẽ uirga. Post hoc uero mittere eũ dextrã in sinũ p̃cepit: obediẽtq̃ eã cãdidã & uelut coloris niuei protulit: post qd̃ tamẽ ad solitũ est reuersa. Iussus iteq̃ aquã de proximo sumere: eã in terram proiicere: uidit colore sanguineo factam: mirantemq̃ in his confidere prædicebat deus: & adiutorem sibi eũ nosse maximũ: & signis his ad credendũ apud omnes usurẽ: dicebatq̃: missus amẽ: secundum mea mandata facies uniuersa. Iubeo ergo te in nullo te tardantẽ: ad ægyptum festinare: die noctuq̃ laborãtẽ: ne tua tarditas maius tẽpus faciat hebræos in seruitute consistere. Mosyes autem nõ diffidens in his quæ diuinitas promittebat: inspectorq̃ talium indiciorũ: & auditor factus orabat: ut hac uirtute eodem modo expiretur in ægypto: supplicabatq̃ ne nominis sui deus noticiã ei celaret: ut dũ uoci eius participatus fuisset pariter & aspectu: ĩsuper agnosceret & uocabulũ: quatenus sacrificans nominatĩ eũ adesse hostiis supplicaret. Et deus quidẽ ei suã significauit appellationẽ: quã primitus hoĩes nequaq̃ uidebantur audisse: de qua mihi fas dicere non ẽ. Mosyes itaq̃ illa signa nõ tũc solũ modo: sed sãp̃ & ubicũq̃ cõtingeret faciebat. Ex quibus oĩbus plus maiorem ueritatẽ signis distribuens: deũq̃ p̃piciũ & suffragatorẽ habiturum se credens: & domesticos se saluare sperabat: & ægyptios malis afficere.

Mosyes regressus est in ægyptum secundum mandatum domini: ubi faciens signa & prodigia maxima eduxit filios israhel de ægypto in manu ualida.

CAPIT. X.

Adiens quoq̃ ægyptiorũ regẽ Pharaonẽ fuisse defũctũ: sub quo ipse defugerat: petiit raguel ut eius p̃missu pro utilitate cognatorũ iret in ægyptũ: sumensq̃ Sephorã uxorẽ filiã Raguelis: & filios quos habebat ex ea Gersã & eliezer: tetẽdit ad ægyptum. Nominũ uero horũ Gersã quidẽ hebræã ligua significat ĩ terra peregrina. Eliezer autẽ q̃ adiutore patrio deo usus: ægyptios effugisset. Cũ uero uenisset iuxta mõtẽ: frater Aarõ: deo iubẽte occurrit ei. Cui mosyes significauit quæ in monte cõtingerũt: pariter & diuina mãdata. Procedẽtibz autẽ eis: occurrẽbãt nobiles hebræorũ eas præsentiam cognoscẽtes. Quibus Mosyes quõ uerbis suadere non poterat: signa sibimet ostensa monstrabat. Illi stupore eorum quæ inopinabiliter inspiciẽbãt: omnino credebant: & ex omnibus erant in spe maxima cõstitutĩ: deo scilicet eorum prouidente securitatem. Dum uero iã obediẽtes haberet hebræos: mosyes: p̃mittentes securos se q̃ iuberet: libertatemq̃ respicere: uenit ad regem illũ q̃ nup̃ suscepãt principatũ: & in quocũq̃ iuuerat olyn ægyptios ab ætiopibus comp̃ssos: cũ fuisset eorũ direpta prouintia declarauit: & quia militia & laboribus magnis usus tanquã pro suis: post diuersa pericula non dignam retributionem acceperit intimauit: pariter etiam quæ illi in monte Syna contingerant: deiq̃ uoces: & signa singula ab eo monstrata propter fidem rerum decenter exposuit: rogauitq̃ ne discredens ĩ his: impedimentũ faceret dei uoluntati. Deridente uero rege: Mosyes opere fecit: ut conspiceret signa quæ fuerant in monte Syna monstrata. Ille ergo dedignatus: illum quidẽ malignissimũ appellauit: & prius ægyptiorum fugisse seruitium: & nunc pro seductione remeasse: & prodigiorum opus stuporemq̃ factum magicarum artium appetisse remedia. Cumq̃ hæc dixisset: iussit sacerdotes eadẽm quas ille facere uisiones: tanquam ægyptii etiam in hac disciplina sapientes existerent: & quasi nõ solus mosyes peritus esset rerum: quas ipse per deum possit explere: ut qd̃ erat ualde mirabile: si etiam ab aliis fieret ostenderetur: quomodo humana doctrina constaret. Et ponentibus illis uirgas: dracones facti sunt. Mosyes autem non expauit sed ait. Nec ego quidem o rex ægyptiorum despicio sapientiam sed tanto melius hæc ame q̃ horum magica arte sunt facta: quanto humanis diuina esse constat meliora. ostendam uero non artibus magicis: nec errore: sed subsistere ueritate: quæ mihi sunt dei prouidẽtia & uirtute patefacta. Cũq̃ hæc dixisset: proiecit in terram uirgam: iussitq̃ eam ut eam ĩ colubrum uerteretur. Illa obediens etiam ægyptiorum uirgas quæ uidebantur esse dracones deuorauit: insiliens donec consumeret uniuersas. Quam in suo schemate redeũtem: sumpsit denuo mosyes. Rex autem nihil maius in hoc actu se uidisse simulauit: sed iratus: & in nullo eum præferri dicens ægyptiorum sapientiã & integritatẽ iussit ei qui super hebræos uidebatur esse cõstitutus ut nullam eis præberet requiem: sed maioribus q̃ prius eos malis affligeret. Ille ergo cũ prius eis præberet paleas ad lateres: nihil ulterius dedit: sed die quidem opibus eos faciebat affligi: nocte uero paleas congregare. Cum eis duplex hoc malum existeret: & ærumna per illũ crudelior institisset: ille neq̃ minus regis faticatus est neq̃ increpationibus cessit hebræorũ: sed animam suã cõstituit ad utraq̃: ut & laboraret: & libertatem cognatis acquireret: ueniensq̃ rursus ad regem suadebat ei

ut dimitteret hebræos ad mōtē Syna: sacrificaturus deo. Hoc ei præcepisse dominum dicebat: & in nullo contradiendū illius iussioni exorabat: deūq; propiciū fore cunctis: si eos dimitteret egredi ne prohibēdo illos sibimet reputaret patiendum quæcūq; patiunt qui præceptiōibus dei contradi cūt: quando eis qui iram in se cōmouerint diuinā in omnibus oboriuntur aduersa. Ex quibus utiq; neq; terra: neq; aer suavis existit: nec soboles eorum naturali modo progrediūt: sed inimica omnia & aduersa sentire ægyptios edicebat: & hebræorū populū abire ex illorū puincia etiam illis nolenti bus affirmabat. Rege uero Moyſes despiciente sermones: nullāq; conuersionem sui ad talia facien te passiones pessime quas singulas explanabo ægyptios inuaserunt: nec prius flectebant quam eorū experimenta perciperent simul & quia uellet deus Moyſen in nullo eorum quæ prædixerat mon strari mendacem: & quia prodesset hoībus: ut discerent obseruare & facere ea: in quibus non posset offendi diuinitas: ne ad racundiam conuersus: in eorum iniquitatibus ulciscatur. Fluuus enim eis sanguineus dei uoluntate profuit: & qui bibi non posset: cum fontem aquarum aliū non haberent: non colore solūmodo talis erat: sed etiā se cōtingentibus doloris amari gemitū inferebat: eratq; ta lis ægyptiis: hebræis autē dulcis & potabilis existebat: licet naturaliter uideret eē mutatus. In hoc mī raculo rex timens. atq; hæsitans: ppter ægyptos: abire pmissit hebræos. Cūq; malū fuisset aliquomo do releuatū rursus snīam pmutauit: nec eos abire pmissit. Deus autē illo cōtemnēte post calamitatis ablationē: & nolente a sua malicia tēperare aliā intulit ægyptiis plagam. Ranarū nāq; īfīnita multi tudo eorum terrā late depasta est: plenusq; erat his etiam fluuius: & polluebatur eorū potus: & aīali bus ibi putrescētibus: fetor cūctis noxius exalabat ex aqua: eratq; cūcta regio huiusmodi malo plēa: ebullētibus ranis & morientibus: quæ etiam domestica eorū habitacula ualde nexabat: dum in cibis sepius inuenirent & poculis: & in cubilibus eorū inambulantes: fetorq; crudelis erat: & abominabi lis: moriētibus ranis ac putrescētibus. Dū his ergo malis ægyptiū præmeretur: iussit rex Moyſen tol lentem hebræos abscedere. Cūq; dixisset hoc: repente ranarū exterminata est multitudo: & ter ra simul & fluuius in suam reuersi sunt naturam. Pharaō uero mox ut passionibus terra priuata est: oblitus calamitatis illius: rursus retinuit hebræos: & tanquam si plurimas passiones experiri uelit: ne quaquam dimisit Moyſen populūq; discedere: quē prius timore potiusq; prudenti animo abire de creuerat. Rursus ergo alterius mali percussione eius fallaciam diuinitas uulnerauit. Pedunculorum nanq; īfīnita multitudo ægyptiis pullulauit: ex interioribus ebulliens: ex quibus mali male consu mebantur: neq; lauacris: neq; medicamentorū unguentis genus hoc exterminare præualentes. Ob hanc ergo pestē Aegypti rex turbatus: metuensq; simul pestem sui populi: licet fatue uerecundiam se deūisti uiri putaret habiturum: cogebatur tamen a malo tēperare: hebræisq; concessit egressionem. Cūq; hoc iterū leuigare: filios obides & uxores reuersionis tuæ eos relinquere fanciebat. Unde ir ritauit potius deum: credens se eius quoq; prouidētiam fallere: sicut Moyſen. Sed illū latere non po tuit ægyptū punientē propter hebræos. Bestiis nāq; multigenis & multimodis quorum aspectibus nullus occurrit: eorū prius impleuit regionē: quibus & ipsi consumebant: & terra agricolarum cul tura nudabat. Si quis enim primarū passionū perditionem euaderet: hoc langore & interitu hoīum talia sustinentiū succūbebat. Cūq; Pharaō neq; sic dei iussionibus obediret: sed uxores qdē abire cū uiris diceret: relinquendos uero filios postularat: nō defuit deo: unde calliditatē eius diuersis malis & maioribus denuo supuenientibus castigaret. Crudeliter nāq; eorū corpora uulnerabant interiorius corrupta. Ita passim ægyptiorū multitudo consumebat. Rege uero neq; hac plaga temperante gran do uehemens: cū neq; prius in ægypto aer aliquid tale ptulerit: neq; similis apud eos hiemis tempo re descenderet: maiorq; q̄ apud habitatores boreæ patris & septentrionalis aeris rigore deferret ef fluxit & fructus earum usquequaq; confregit. Deinde genus locustarum germen quod non fuerat uexatum grādine deuorauit: ut eis generaliter spes terrenorū fructuum deperiret. Sufficiebat nanq; quēlibet sine calliditate fatuū: etiā ea quæ p̄dicta sunt mala ad ītellectum & cogitationem utilitatis adducere. Pharaō itaq; tantū īprudens quantū malignus sentiens cām: deo tamē cōtradicebat: ius sitq; Moyſen cū uxoribus suis hæbreos abducere: facultatē uero eius deseret: eorū depopulādas do nus. Moyſe uero nō acquiescēte ita dimitti eos: quos oporteret deo sacrificiū de suis rebus offerre: cum ppter hanc cām multo tēpore morarent: tenebræ pfundissimæ & ptem luminis non habentes: ægyptiis sunt diffusæ: p̄ quibus & uisus eorū aeris crassitudine clausi sunt: eosq; mori miserabiliter cō pulerunt. Metuebant enim ne caligine simul absorberent. Deīde his excussis post tres dies totidēq; noctes: dum nullatenus pœnitentiā ageret Pharaō ppter egressum hæbræorū: accedēs ad eū Moy ses ait. Quousq; īobediēs es uoluntati dei? Iube dimitti hæbreos: nō enī poteritis ab his malis eri pi: nisi hæc uolueritis implere. Rex autē iratus ī his quæ fuerant dicta: minatur eius se caput auferre: si ad eū ob hāc īportunitatē denuo remearet. Tunc Moyſes nequaq; se de his uerba facturū dixit: sed il lum ipsum cū p̄ceribus ægyptiorū deprecaturū fore: ut hæbrei discederēt. Et ille quidē cum hæc di xisset abcessit. Deus autē oñdens adhuc una plaga feriendos ægyptios: ut dimitterent hæbreos: ius sit Moyſen præcipere populo: ut sacrificiū paratū haberēt: eētq; p̄structi a decia die Xāthici mēsis: usq; ad quartādecimā q̄ apud ægyptios qdē Parmuthi: apud hæbreos aut Nisan uocat: macedōes uero Xanthicū eum appellant. Et egressuros hebræos oīaq; portaturos asseruit. Et ille quidem iam

præparatos habēs ad egressionem hæbreos: & cōstitutos per tribus ibidem retinebat. Cum autem instaret quartusdecimus dies: omnes ad egressionem tendentes & immolantes sanguinem: domus proprias yssopi frondibus emundabāt. Cūq; cœnassent. reliquas carniū tanquam egressuri con cremauerunt. Vnde hætenus secundum hunc morē ita sacrificamus. Illāq; festiuitatem pasca uoca uerunt: quod significat trāscēsiōnē: eo q̄ illa die deus trāscēdere eos pestem uoluit: quæ. f. ægyptios uisitauit. Mors enim primogenitorū ita ægyptiis facta est: ut plurimi procerum congregati circa regalia Pharaoni psuaderēt: quatenus hæbreos sub uelocitate dimitteret. Qui uocatū Moysen abire præcepit: arbitratus: ut si de prouincia recederēt: iminentē ægyptiorū castigatiōem cessare: mulieribusq; honorabant hæbreos: alii quidē ut citius egredierētur: alii uero ppter uicinitatis eorum cōsuetudinē. Et illi quidē egrediebantur: flētibus ægyptiis & pœnitentiā agētibus: eo q̄ fuerint eis sic crudeles tēdebantq; ad ciuitatem noīe Licus: quæ tūc erat deserta: ubi Babylon postea fabricata est: dū eambises ægyptum deuastaret: celeriterq; agētes iter ad locū Beelsephon: tertia die ad rubrū mare deuenerūt. Et propter desertū nihil de terra possent habere ciborū: sermētata farina azymis panib⁹ ex modico tempore tantūmodo coagularis uescēbatur: hisq; triginta sūt usi diebus: longiori enim tempore eis nō suffecerūt quæ tulerunt ex ægypto: cum etiam is cibus sub necessitate custodiretur: nec ad satietatem eodem interentur. Vnde ad memoriam illius inopiæ: festiuitatē octo dierum agimus quæ dicitur azymorum. Omnis itaq; multitudo mulierum pariter & infantum egressorū considerantibus inestimabilis erat. Qui uero ætatē habebant aptam ad expeditū: sexcenta milia fuerūt: reliqueruntq; ægyptū: mense xanthico: luna. xv. post annos. xxx. & cccc. q̄ pater noster abraā uenisset in chananæam: post iacob autem aduentum in ægypto: anno cc. & quinto. Moyses autē erat qui dem anno iam. lxxx. frater autē eius aaron tribus annis maior extabat. Portabant etiam ossa Ioseph: dum hæc ille suos filios facere præcepisset.

Quomodo ægyptii pœnitentia ducti q̄ dimississent filios Israhel: insecuti sunt eos usq; ad mare rubrum: quod diuisum uirga Moysi præcipiente domino: ingressi sunt filii israhel: & sicco uestigio trāsierunt illud ægyptii autem persequentes ingressi sunt post eos: sed reuertente mare in seipsum suffocati sunt fluctibus.

C A P I.

X I.

Porro cum ægyptios hæbreos peniteret egressus: rexq; grauer ferret: tāquam ueneficiis Moyses signa illa facta fuissent: deliberauerūt super eos: irruere. Et sumētes arma psequēbantur: tanquam reuocaturi eos: & ubicūq; cōprehēdisent: nec eos ulterius deo dimitterent: seq; contra eos facillime præualere iudicabant: cum & inermes essent illi: & itinere fatigati. Et a singulis occurrentibus requirentes quo abirent: persequi cū studio festinabant licet molesta sit illa terra iter agentibus: non solum expeditis: sed etiam singulariter ambulātib⁹. Moyses autem per ea loca prouide ducebat hæbreos: ut liquidē pœniteret ægyptios & persequi uellent hæbreos: supplicium maliciæ suæ: & transgressionis indubitanter exoluerent. Per palæstinam uero grauer ferebat trāsire: propter antiquam molestiam: uolebatq; quo libet modo latere pergens. Confinis enim est ægyptiorum hæc prouincia: & propterea uia quidem ducente ad palæstinam populum non eduxit: per desertum uero multum iter agens: malaq; perpeffus innumera: ad chananæam studuit peruenire: in super & propter mandata dei iubentis adduci populū ad montem Syna: sacrificium illic oblaturos. Apprehensis ergo hæbreis ægyptii ad prælium parabant & multa uirtute profecuti: cōcluserant eos in paruulo quodam loco. Sexcenti enim curtus eos persequēbantur: & equites quinquaginta milia: & ducenta milia pariter armatorum. Et itinera quidē clauerunt quibus hæbreos fugere iudicabant: inter rupes intransgressibiles eos & mare claudentes: ubi terminatur mons ex asperitate uiarum: nimis immensus. Et fugam eis penitus amputantes: a maritima & montis cōgressionē hæbreos militibus obsederūt: os ipsū fuge claudentes: ut egressum eis ad cāpestria denegarēt. Non itaq; tolerabant obsessiōnis modū hæbrei: ppter egestatem necessariorū: neq; fugæ facultatē habētes: armisq; priuati qui licet si pugnare uellēt: eis spes rerum omnium amissa uideret: nisi semetipsos traderent uoluntati ægyptiorum. His ita factis: moysen in omnibus culpabant: oblitq; signorum quæ eis fuerāt a deo pro sua libertate monstrata: usq; ad hoc uenerunt: ut etiam prophetam qui eis salutis dona promiserat: pro incredulitate lapidibus niterentur obruere: seq; tradere cogitarent: eratq; luctus & gemitus mulierum & infantum: ante oculos habentium mortem: montibusq; se & mari cludentibus simul & hostibus & fugam nullatenus ex istis inuenientibus. Moyses autem licet esset in eum exasperata multitudo: ipse tamen circa prouidentiam eorum non cessabat: sed hæc omnia iactabat in deum: qui eis etiam iam alia quæ prædixerat pro eorum libertate contulerat: & neq; in hoc reliquendos esse inimicis dicebat: neq; seruituros: neq; perituros: stansq; in medio ait. Nec hominibus quidem bene conuersantibus circa nos iustum erat non credere: de dei uero prouidentia uos desperare opus non est: a quo uobis omnia prouenerunt quæcunq; per me ad salutem & libertatem seruitutis uestræ neq; sperantibus promisit: cum potius in hæsitatiōe sicut putastis uenientes: oporteret nos adiutorum dei sustinere: cuius opus erit etiam nunc in tali nos difficultate conclusos: ex desperatione sicut uos creditis habituros salutem: & ex hostibus libertatem: qui fortitudinem utiq; suam circa nos est ostensurus: & prouidentiam factu

tus. Non enim in paruis diuinitas auxilium sui fauoris solet accommodare: sed potius in quibus humanam spem ad meliora non uideret accedere. Vnde tali auxiliatori credentes: cui uirtus est etiam parua grandia facere: & ratarum infirmitatem rerum suo munimine roborare. Nolite aegyptiorum arma metuere: nec quia mare & posteri montes uiam fugae prohibent: propterea salutis spacia desperare: fient enim uobis haec quasi campi dei prouidentia: & pelagus conuertetur in terram. Cuius haec dixisset: ducebat eos ad mare aegyptiis intuentibus. Erant enim e diuerso positi: & labore persecutionis affecti: in crastinum differre praelium utile fore credebant. Dum uero Moyses peruenisset ad litus sumens uirgam rogabat deum: & auxiliatorem atque adiutorem inuocabat dicens. Neque tu quidem ignoras quia effugere nobis mala praesentia: nec fortitudine: nec auxilio licet humano: sed tu praebere aliquod salutare exercitui: tua uoluntate aegyptum relinquenti. Tuum est enim nos eripere: quia nunc omni spe & consilio desolati ad tua solius subsidia conuolamus: & quicquid ex prouidentia tua nobis accesserit: quod nos ab aegyptiorum ira liberare nunc possit inspiciamus: uelociterque tuam nobis ostende uirtutem: & populum desperatione ruentem in peius: ad securitatem dignare & ad fiduciam pietatis perducere. Non enim in extraneis sumus: sed tuum quidem est mare: tuus est & mons qui nos circumdat: ita ut hic aperiri te praecipiente: & mare conuerti possit in terram. Valebimus etiam effugere per desertum: sed tua placeat uirtuti hac etiam nos parte saluare. Talia siquidem curis orasset: percussit uirga mare. Quod repente percussione incisum: & in se diuisum terram reliquit nudam: ut haebreus uia esset & fuga. Moyses autem uidens ad destinationem dei & pelagus cessisse eis: propriam terram primus intrauit: & haebros diuino itinere facto propter periculum praesentium hostium sequi se praecipit. Qui delectabatur in hoc: agebantque deo gratias: propter salutem quae per eum ultra modum rationis accesserat: quos iam nequaquam tardantes: sed cum festinatione pergentes: uelut sibi praesente deo: uesanos quidem aegyptii primitus iudicabant: & tanquam ad interminationem manifestae mortis intentos. Cum uero uidissent eos illesos ab ire: nullumque impedimentum eis nec difficultatem aliquam obuiare: persequi eos aggressi sunt: tanquam & illis pelagus ita quantum existeret. Praeordinantes ergo equos: ingrediebatur totus exercitus in mare. Haebrei uero illis se armanibus atque tardantibus: ad terram contra positam peruenerunt: sine aliqua passione illos effugientes. Quapropter illi audaciores effecti persequebantur: tanquam nec ipsi aliquid essent passuri: cum nescirent haebreus proprie factam: & non esse communem uiam. Quae utique pro salute periculum patientium fuisset ostensa: & non propter eos qui ad perditionem eorum accedere festinabant. Dum ergo aegyptiorum exercitus omnis in mare intrasset: rursus effusum est: & descendens uentorum procella: omnes aegyptios comprehendit: imbresque simul & tonitrua ualde grauissima e caelo descenderunt: choruscationesque lapadantes: nihilque fuit rerum euentium per iram dei ad perditionem hominum qui eis nimie tunc non accessit. Nox caliginosa insuper & fluctuosa apprehendit. Et isti quidem ita sunt perdit: ut nemo ex eis reliqueretur. haebrei uero neque retinere poterant gaudium inopinabilis suae salutis: & hostium perditione firmissimae libertatis: quando defecerunt qui eos seruire cogebant: deumque sic aperte suum adiutorem inspiciebant. Et illi quidem periculum ita effugientes insuper & inimicos punitos sic esse respicientes ut nulli unquam priorum hominum poterant reminisci: hymnum tota nocte dixerunt. Moyses autem canticum in deum & laudem gratiarumque actionem propiciationis eius: exhametro composuit. Ego itaque ut inueni in sacris libris ita haec singula quaeque tradidi. Nullus uero discredat uerbi miraculum: si antiquis hominibus & malicia priuatis uia salutis licet per mare facta est siue uoluntate dei: siue sponte reuelata: dum & eis qui cum Alexandro rege macedoniae fuerunt olim antiquitus resistebus panphilicum mare diuisum sit: & cum aliud non esset iter transitum praebuit eis: uolente deo per eum destruere persarum principatum: hocque contentur omnes: qui actus alexandri conscripserunt. De his itaque sicut placuerit cuilibet aestimet. Postea uero armis aegyptiorum perfluctus uolentia uentorum allatis: exercitui haebroque: moyses & hoc arbitratus dei permissione factum: ut neque armis egeret: haec exiit colligens: haebrosque his munus: duxit eos per desertum ad montem Syna: illic imolatus deo: & pro salute multitudinis haebroque: ut dictum fuerat munera redditurus in pace.

Incipit tertius liber antiquitatis iudaicae.

Quo Moyses populum ex aegypto sumens duxit ad montem Syna: multo itinere fatigatum. CA. I.

Incipit inopinabiliter haebros tali salutem donatos grauius iterum contristabat dum Syna duceretur in montem: essetque regio ualde deserta: & necessarius alimentis egena: & aquae difficilis: quae non solum ut praebere aliquid hominibus indigebat: sed et nec aliqua animalia ut aleret erat idonea. Est enim sterilis nullusque nouus fructus ex ea ualet oriri. Per huiusmodi siquidem regionem necessarii praeparabant. unde quando irent ad aliam non habebat. Portabatur autem aquae ex locis iam transactis duce iubere: & ea expesa ad effodiendos puteos cum labore per terram duriciam accedebat: & cum iueref erat ioptabilis: sed amara simul & parua. Hoc itaque modo facientes circa meridiana iter: uespe uenerunt in locum quem per aquam maliciae Mar noiauerunt. Amaritudo enim haebraica lingua sic dicitur. Ibi fatigati itineris uolentia: indigentiaque ciborumque eis de-